

1925 чылдың август
31-де үнүп эгелээн

ШЫН

НИИТИЛЕЛ-ПОЛИТИКТИГ СОЛУН

shyn.ru

№ 55
(19786)
2024 чылдың
июль 24
среда

Хүннүң үнери — 04.54
Ажары — 20.49
Хүн дурту — 15.49

Садар өртээ
хостуг

12+

Үлегерлиг малчын өг-бүле

Материалды 4-кү арындан номчуур.

Буян ООРЖАКТЫҢ тырттырган чуруу.

Мурнакчылар-биле ужурашкан

Национал байырлал Наадымда республиканың аңгы-аңгы кожуунна-
рының чагырга черлери өглер мөөрейинге кириштирер дээн бүрүн
дериглиг өглерин эккеп тиккен.

\ 3-кү арында

Чеди чүзүн малымайны...

ТР-ниң Көдээ ажил-агый яамызы Наадым байырлалының ийи дугаар
хүнүндө Тос-Булакка «Чеди чүзүн малымайны» деп делгелге-ярмарка-
ны организаастаан.

\ 4-кү арында

47

чаа автобусту республиканың школалары бо чылын алыр.

“Мобильдиг соңгукчу”

Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламент) соңгулдаларына “Мобильдиг соңгукчу” деп система ажылдаар. Чогуур дугуржулгага Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының даргазы Лариса Андалаева болгаш “Тыва Республиканың Хөй ажыл-чорудулгалыг төвүнүн” (МФЦ) директору Омак Монгуш атты салганнар.

“Мобильдиг соңгукчу” Кызыл хоорайга, кожууннарда турар, ооң адырларына “Мээң документири” килдиске соңгулда киржикчилеринге дузазын чедирер.

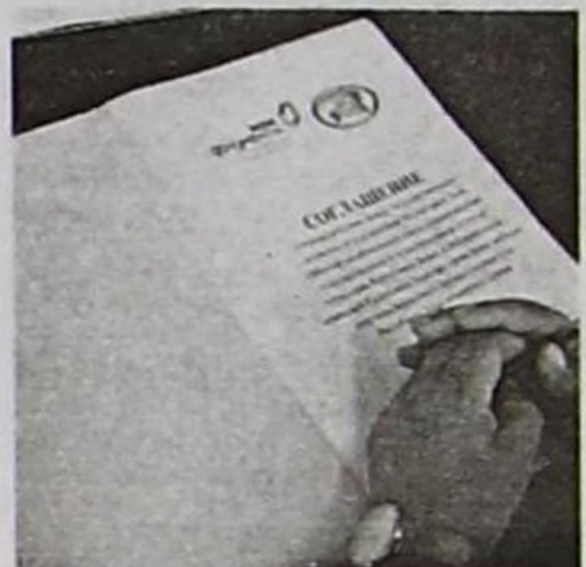
Июль 23-те Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының Аппарадының соңгулда ажыл-чорудулгазын организаастаар талазы-биле эргелелдин даргазы Дозураш Шулуу болгаш Тываның Соңгулда комиссиязының медээлер төвүнүн удуртукчузу Альберт Ховалыг турар чериниң аайы-биле соңгуурунун дугайында билдиришкннер хүлээп алыр МФЦ операторларына өөредилгени чоруткан. Турар чериниң аайы-биле соңгукчулар даңзызынче кирериниң дугайында соңгукчуларның билдиришкннерин хүлээп алгаш, ажылдап кылырын организаастаар чурумну өөренип көргөн.

“Мобильдиг соңгукчуну” бүртүктөк чериниң аайы-биле эвес, а каяа эптигил, ачаа соңгуур күзелдиг кижилер бүрүзү ажылдап болур. Ынчаар соңгуур деп бодаар болза, паспортун тудуп алгаш, Хөй ажыл-чорудулгалыг төптүн (МФЦ) кайы-даа адырына билдиришкнниң чеде бээр.

Билдиришкнни июль 24-тен тура бижиб болур. Сентябрь 4-ке чедир хүлээп алыр. Ук билдиришкнни чүгле чаңгыс катап кирип болур.

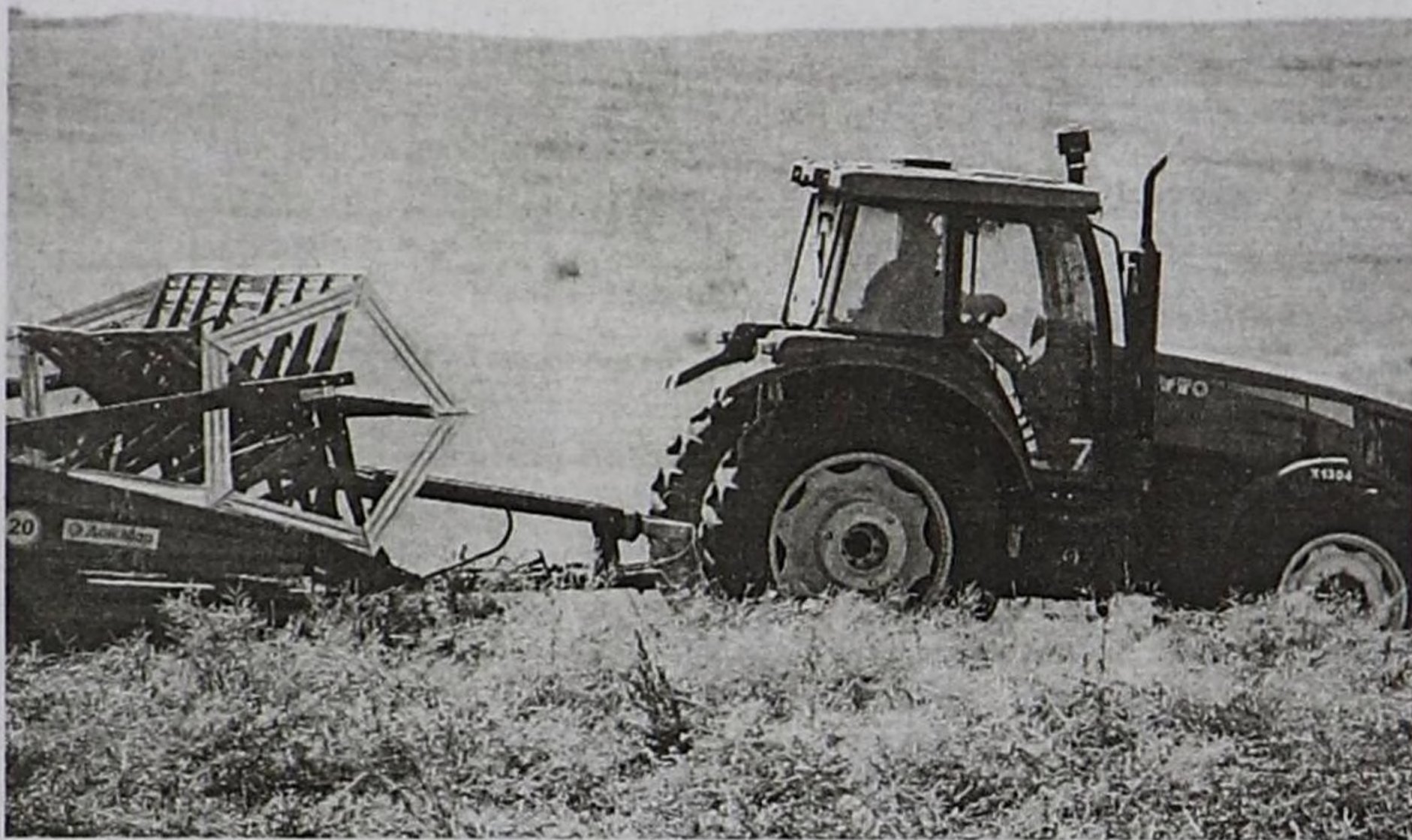
Оон аңгыда, соңгукчулар кайы-даа соңгулда комиссиязынче ындыг билдиришкнни чедирип болур.

/ Бистиң корр.

Сиген кезер бригадаларны тургузар

ТР-НИҢ ЧАЗААНЫҢ ДАРГАЗЫНЫҢ ОРАЛАКЧЫЗЫ АЛИК МОҢГУШТУҢ УДУРТУЛGAZY-BИЛЕ МАЛ ЧЕМИНИҢ БЕЛЕТКЕЛИНГЕ ХАМААРЫШТЫР ОПЕРАТИВТИГ ШТАБ АЖЫЛДАП ЭГЕЛЕЙ БЕРГЕН.

Неделя санында болуп турар хуралдарга кожууннарда мал чеминиң белеткелинге хамаарышкан айтырыгларны көдүргөш, чогуур ажылдарны чорудар.

ТР-ниң Баштыңы Владислав Ховалыг ажыл-ишчи малчыннарның дилээ-биле бо чылын Наадым байыралаын август айда, сиген-ширбиш үезинде эвес, а июль айда эрттирер дугайында шийтпирни хүлээп алган. Мал чемин эртежиң белеткеп эгелээн тудум, кышты хүр-менди ажып эртериниң магадылалы бар.

Оперштабтың ажылының эгезин чарлап тура, Алик

Моңгуш ТР-ниң Көдээ ажыл-агый яамызына мал чемин белеткээриниң бетинде эрткен чылгы кыштаглаашкынның түңнелдерин өөренип көргөш, бо чылгы планын эде көөрүн сагындырган. Эрткен чылын улуг харлыг, чыккылама соок, хаттыг кыш болган. Чамдык кожууннарның малчыннарының сигени малынга четпейн баргаш, чидиргилерге таварышкан. Күзүн белеткеп алган сигени четпейн барган малчыннарда муниципалдыг болгаш республика курлавырындан мал чемин берип турган. Көдээ ажыл-агый яамызы база малчыннарда деткимчени көргүскөн турган.

Мал чеминиң белеткелин күштелдирер сорулга-биле суму бүрүзүгө сиген кезер бригадалар турар. Малчыннарда дуза херек апарза, доктааткан өртең езугаар тус черниң ажылчын бригадалары малчынга дузалажыр. Оон ыңай кожуун бүрүзү база курлавырлыг турар ужурлуг. А Көдээ ажыл-агый яамызы республиканың сиген курлавырын харыылаар.

2023 чылдың чайынында республиканың курлавырына дээш 277 тонна сигенни, 7 муң тонна тараа культураларын белеткээн. Кыш дургунда республика курлавырындан Эрзин, Тес-Хем, Өвүр, Чеди-Хөл, Улуг-Хем, Бай-Тайга болгаш Кызыл кожууннар деткимчени алган.

/ ТР-ниң Чазаның парламента албанының медээзинден.
Чуруктарны интернет четкизинден хоолгалаан.

47 чаа автобусту алыр

РФ-тиң Чазаның Даргазы Михаил Мишустин регионнар аразына техника үлээр дугайында айтышкынга атты салган. Ук документ езугаар алырга, Тыва Республиканың школалары бо чылын 47 чаа автобусту алыр деп, ТР-ниң Баштыңы Владислав Ховалыг дыңнаткан.

«Автобустарның шуптузун Россияга кылган. Оларның хемчээли аңгы-аңгы. 47 автобустун 15-ин аргыжар оруу нарын, чедери берге черлерниң школаларынче чорудар» — деп, Владислав Ховалыг медеглээн.

Тыва Республиканың өөредилге яамызының медеглээни-биле алырга, бо хүннерде Тываның школаларында 238 автобус бар. Чаа автобустарны техниказының хуусаазы төнүп турар школалар алыр. Негелде езугаар школа автобузу он чылдан хөй үе дургунда ажылдавас ужурлуг. Мөңгүн-Тайга кожуунга 3 аңгы маркалыг автобусту бээр. Чаа туттунуп турар 11 школа база авто-

бусту алыр.

“GAZelle NEXT” деп маркалыг чаа үениң автобустары удавас Тывага келир. Автобус бүрүзүндө ГЛОНАСС системазын быжыглаан турар ужурлуг.

2021–2024 чылдарда федералдыг бюджеттен үндүргөн акша-биле школаларның автопарктарын чаартыр дугайында даалганы Россияның Чазанга Россия Федерациязының Президентизи Владимир Владимирович Путин берген дээрзин сагындыраал.

/ Бистиң корр.
Чуруктарны интернет четкизинден хоолгалаан.

Мурнакчылар-биле ужурашкан

Национал байырлал Наадымның кол хемчеглери Тос-Булакка өг хоорайжыгашка болуп эрткен. Аңаа республиканың аңгы-аңгы кожуннарының чагырга черлери өглер мөөрейинге кириштирер дээн бүрүн дериглиг өглерин эккеп тиккен. Ол-ла черге Наадымның чемпион малчыннарын шаңнаан. ТР-нің Баштыңы Владислав Ховалыг чаңчыл езугаар Тос-Булакка чараштыр дерээн өглерни сонуургап көргөш, мурнакчы малчыннар-биле ужуражылганы эрттирген. Ужуражылганың кол темазы — чымыштыг мал ажылының орулгаларын өстүрениң дугайында болган.

«Мурнакчылар аразында чүгле улуг назылыглар эвес, а аныяктарның бар болганынга аажок өөрдүм. Көдээ черлерде мал ажылы кылып чоруур аныяктар база бардыр дээрзин билдим. Бистиң хоочуннарывыстың дуржулга дамчыдып болур улузу бар-

дыр. Чедишкинниг болур дээш, орулгаларны болгаш чарыгдалдарны таарыштыр өйлээри чугула» — деп, ол чугаалаан.

Азыраан малының продукциязын садып-саарарынга таарымчалыг байдаларны малчыннарга тургузар дээш, бүгү арганы удуртукчулар өөренип көрүп турарын В. Ховалыг малчыннарга тайылбырлаан. Көдээ ажыл-агыйны сайзырадырынга тускай социал-экономиктиг хөгжүлдө федералдыг программа улуг деткимчени көргүзүп турар. Эът, сүт болбаазырадыры-биле аңгы-аңгы грантыларны бүдүрүлгө черлери ап турар. Ук улганышкынче тускай социал-экономиктиг хөгжүлдө (ИПСЭР) программаның эрткен чылын 187,57 сая рубльди үндүрген. А республика бюджетинден «Материал-техниктиг баазаны экижидери» программаның деткимчези-биле 135,06 сая рубльди чарыгдан.

Кандыг-даа деткимче

акша-төгери кижиниң күш-ажылының киржилгези чокта сүүзүнүг болбас. Наадым — малчыннарның

күш-ажылын үнелеп, мурнакчыларны шаңнап-мактаар байырлал. Чыл санында кожун бүрүзүндө 3 мурнакчы-

ны шаңнап турар. Бо чылын ниитизи-биле 51 малчын Наадымның чемпионнары болган. / Бистиң корр.

Кидис делегейинде...

Наадымның ийиги хүнүндө, июль 19-та, Тос-Булакка өг хоорайжыгашка янзы-бүрү садыг-саарылга майгыннары база ажылдаан. Оларның аразында «Кидис делегейинде» деп дүктен кылган янзы-бүрү кылыглар делгээн майгыннар хөйүнү сонуургалын оттурган. РФ-тиң сенатору Дина Оюннуң организастааны «Кидисте чуруктар» деп мөөрейиниң ажылдарын ында делгээн болду.

Тываның элээн каш техникуму «Профессионалитет» деп күрүне программаның кирип турар. Оларның аразында Балгазынның агра техникуму, Кызылдың Тудуг техникуму болгаш Чадаана хоорайның технологтуг техникуму кирип турар. Ук программа кирген техникумнарның

сургуулдары өөрөнгөн эртемин чаа ажыттынып турар бүдүрүлгө черлеринге практиказын эртпишаан, кылып өөренип аргаларны тургузар дээш, чогуур ажылдарны чорудуп турар.

«Чаа ажыттынып турар бүдүрүлгө черлериниң бирээзи — дүк болбаазырадыр цех. Бо делгеттинген ажылдар дээр-ге дүктен чүнү кылып болурун көргүзүп турарывыс ол. Балгазынның эът болбаазырадыр угланышкын-биле ажылдап турар техникумнуң продукциязы бар. Эрзинниң чыжырганызындан кылган суксун база бар. Школа, техникум, бүдүрүлгө — үжелээн кады сырый харылзаалыг ажылдаар» — деп, ТР-нің өөредилге яамызында ортумак өөредилге черлерин харыылап турар килдистиң ажылдакчызы Оксана Чаш-оол чугаалады.

«Профессионалитет» программаның кирип турар өөредилге черлери сургуулдарны чүгле теория кырында эвес, а практика кырында бо бүдүрүлгө черлеринге ажылдап өөредир. Сургуулдар дүктү кайыын алырын, улаштыр канчаар болбаазырадырын өөренип алыр.

Дүк болбаазырадырының бирги чадазының чеги Тывага удавас ажыттынар. Хой азы өшкүнүң дүгүн кыргааш, сортулаары, чууру бир дугаар чадазынче кирип турар.

Ийи дугаар чадазы дээр-ге дүктен хендир кылыры, ону өңнээри. Ээрип каан чүндөн янзы-бүрү идик-хеп аргыыр. Өске сортузу-биле кидис идикти-даа, анаа энчекти-даа кылып болур. Тон даараар драп пөстү-даа бүдүрүп болур. Дүктен бүдүргөн өңнеттинмээн пөс-биле шериг

щинельди-даа даарап турар болгай. Херээжен улустуң берет деп чараш бөрттерин-даа даарап турар.

«2022 чылда бо төлөвилелди эгелээр дугайында баштайгы базымнар эгелээн. Цехтиң тудуу доозулган. Дүк чуур улуг дериг-херекселди эккелгеш, тургузуп белеткеп каан. Бо хүн-нерде электри четкизи болгаш суг кожар ажылдарны чорудуп турар.

Үш дугаар чыл чондан дүктү хүлээп ап тур бис. Цех ажыттынмаан боорга, амдыызында чүгле чыып турарывыс ол. Бир дугаар чылында — 251, ийи дугаар чылында — 531 тонна дүктү чыып алган бис. Бо чылгы дүк чыыр сезон ам-даа доозулбаан. 500 тоннаны чыыры планда көрдүнгөн» — деп, Кызыл хоорайда хой дүгү чуур инвестициялыг төлөвилелдин удуртукчузу Рудольф Дарвак чугаалады.

Владимир облазында «Сергеихинский текстиль» КХН

Тывага ажыттынар цехтиң инвестору. Дүк болбаазырадырының ийи дугаар чадазын кылып цехтиң дериг-херекселин инвестор 26 сая рубль-биле садып белеткеп алган. Ол дериг-херекселге 500 дөрбелчин метр шөлдүг оран-сава херек. Ажылчыннарга чунар суглуг, электрилиг оран-сава херек дээрзин Рудольф Дарвак медегледди.

Бо хүн-нерде кара азы хүрөң дүктү 1 килограмда — 5 рубльга, а ак дүктү 10–15 рубльга хүлээп турар.

«Кидис делегейинде» деп шөлчүгөшкө «кидисте чуруктар» мөөрейиниң киржикчилериниң ажылдарын муң-муң чон сонуургап көргөн. Ук шөлчүгөшкө дүктен янзы-бүрү мастер-класстарны ус-шеверлер организастаан. Чон улуг сонуургал-биле киришкен.

/ Айдың ОНДАР.
Чуруктарны интернет четкизинден алган.

Чеди чүзүн малымайны...

ТР-нің Көдээ ажил-агый яамызы Наадым байырларының ийи дугаар хүнүнде Тос-Булакка «Чеди чүзүн малымайны» деп делгелге-ярмарканы организастан. Аңаа баш удур дугуржулга езугаар Тываның аңгы-аңгы кожууннарындан чеди чүзүн малды малчыннар эккелген.

Хемчегниң кол сорулгазы – байырлалга келген чонга тыва кижиниң шаандан тура азырап чораан чеди чүзүн малын көргүзери, ажы-төлге тыва малды таныштылары.

«Чүгле бичии уруглар эвес, а чамдык азырал дириг амытаннарны көрбээн улуг улус безин бар боор-дур. Ынчангаш малчыннар байырлалында «Чеди чүзүн малымайны» деп делгелгени организастанары чугула-дыр дээш, үш чыл бурунгаар бо хемчегни эгелээн бис. Чон дыка сонургап кээп көөр-дур. Чамдык кожууннарда теде, сарлык, иви чок. Ынчангаш улуг улустуң аразында безин тыва кижиниң

чеди чүзүн малының чамдызын көрбээн улус бар. Кайы кожуунда кандыг мал барыл, ол кожуундан ол малды эккээрин малчыннардан баш удур дилээривиске, эккелгени ол. Чылдың-на ырак черден чарыгдал үндүрүп малын эккеп турар малчыннарывыска өөрүп четтиргенивисти илередир-дир бис. Яамының өмүнээзинден делгелгеге киришкен малчыннарга

шаңнал-макталдарны, сертификаттарны тыпсып турар бис» – деп, Көдээ ажил-агый яамызының мал уксаажыдар килдистиң кол специализи Чодураа Иргит чугаалады.

Хой, өшкү, инек, сарлык, иви, аът, ыт – тыва кижиниң чеди чүзүн малы болгай. Дириг амытан бүрүзү уксаалыг. Чижээлээрге, тыва хойнуң уксаажыдылгазында ийи аңгы хевир бар: бирээзи хову чер-

ниң, а өскези – даглыг черниң хою. Тыва уксаалыг малды колдадыр өстүрерин ТР-ниң Көдээ ажил-агый яамызы өөренип көрүп эгелээн. Делгелгеге баят кошкар биле тыва хойнуң хайнаа, черлик дириг амытан те биле тыва өшкүнүң хайнаа хуна база бар болду.

Аът мунуп чоруур улустуң сүлдө-сүзүү, хей-аъды бедик болур. Тевени Эрзин кожуундан, а ивини Тожудан эккелген. Ивилерни база мунар кылдыр өөреткеш, эзертеп каан. Мунуксаар улус мунуп-даа турар. Чамдык бичии ажы-төл Наадым үезинде Тос-Булакче теде, иви, аът мунар дээш, кээп турар. Хоорай уруглары дыка сонургаар. Сарлыкты ооң мурнунда чылдарда Мөңгүн-Тайгадан эккеп турган болза, бо чылын агаар-бойдус кончуг изиг боорга, чоок черден Тес-Хемден эккелген болду.

Сонургак улус мунар дириг амытаннарны мунупкаш,

аразында Диана малдарны улуг сонургал-биле көргенин чугаалады: «Хоорайда чурттап турар мен. Кырган-авам суурда чурттап турар. Ында чүгле инек болгаш хөй-өшкү бар. Теде, иви, сарлык дээн ышкаш азырал дириг амытаннарны көөрге, дыка солун-дур. Бо дириг амытаннарның чанынга турупкаш, эштерим-биле кады тырттырып алдымыс».

Бо чылын бир солун чүүл болза, тыва ыттарны база делгелгеге кириштирип турар болду. Тыва ыт шаандан тура-ла хой кадарар, коданчы чораан. Кожуун бүрүзүнге тыва ыт азыраар улус өөредирин Көдээ ажил-агый яамызы планнап турар.

«РФ-тиң Президентизи Владимир Путин тыва ытка хамаарыштыр: «Тыва ыт кончуг угаанныг. Чемненири кижы ышкаш. Бир хууң-даа чем каап бээр болза, чүгле аяк ишти чем чип алгаш, оон көвүдөдир чивес. А чамдык овчаркалар болза,

чурукка-даа тырттырып турар болду. Элээди оолдар, кыстар

хууң-даа иштин салып бээрге, төндүр чиптер. Угаанныг болгаш коданчы ыт-тыр. Ол ыт кижы ызырбас. «Соодур» көрүпкеш, кокайны безин коргудуптар» деп үнелелди берген. Ынчангаш бодуустуң тыва ыдывысты үнелеп, ону азыраар сорулганы салган бис» – деп, Чодураа Иргит немей тайылбырлады.

/ Айдың ОНДАР

Авторнуң тырттырган чуруктары.

Үлегерлиг малчын өг-бүлө

2024 чыл Россияда өг-бүлө чылы болганда, Наадым байырлары дооступ турда, «Үлегерлиг малчын өг-бүлө» деп мөөрейни түңнөп, тыва чаагай чаңчылдарны өг-бүлезинде сагып чоруур малчыннарны шаңнап-мактаан.

Мөөрейге ниитизи-биле республиканың аңгы-аңгы булуңнарындан 15 салым-чаяанныг өг-бүлө киришкен. Олар төрөөн черин алгап-мактан ыр-шоорун болгаш тыва улустуң аас чогаалын бараалгаткан.

Тиилекчилерниң шаңналдарын Наадымны хаап

турган байырлыг чыскаалга тывыскан. Дээди шаңналдың эдилекчизи Улуг-Хем кожуунуң Ийи-Тал сумузу-нуң төлээзи Меңги Манзырыкчының өг-бүлези болган. 1-ги чергениң лауреады – Өвүр кожуундан Аяс Сааяның өг-бүлези; 2-ги чергениң лауреады – Барыын-Хемчик кожуундан Айдыс Куулар; 3-кү чергениң лауреады – Эрзин кожуунуң төлээзи Соскалмаа Самдан болганнар.

Өске-даа номинацияларга мөөрейге идепкейлиг киришкен өг-бүлелерни шаңнап-мактаан.

/ Бистиң корр.

Чүс чылдың дургузунда чону-биле...

**"ТУВИНСКАЯ ПРАВДА" СОЛУННУҢ ТӨӨГҮЗҮ ДЭЭРГЕ-ЛЕ 100 ЧЫЛ ДУРГУЗУНДА ООҢ АРЫННАРЫНГА
ҮНҮП ТУРГАН БИСТИҢ РЕСПУБЛИКАВЫСТЫҢ ТӨӨГҮЗҮ-ДҮР.**

/ "Тувинская правда" солуннун 1974 чылгы коллективи.

1922 чылда Таңды-Тывага орус колония тургустунган соонда, бодунуң солунун тургузар дугайында баштайгы бодалдар тыптып келген. Ол үениң чизелээшкини-биле маңаа 11419 орус омактыг кижилер чурттап чораан. Ол-ла чылын февраль 23-те район бюрону дүргени-биле тус черден кээп турар чогаалдарның хей кезин өөренип көөр сорулгалыг редколлегияны тургускан. Ол-ла чылдың июль 3-те Россияның большевиктеринин коммунист партиясының район бюронуң хуралына "Тус черниң солунун үндүрер дугайында" шиитпирни хүлээп алган. Ол солун "Красный пахарь" деп аттыг ук партияның Урянхайда район бюронуң болгаш Орустуң күш-ажылчы бот-башкарылга колониясының органы болурун доктааткан.

Урянхайга ССРЭ-ниң төп күүсекчи комитетинин комиссиясының келген үезинде солуннуң баштайгы 2 үндүрүлгезин кылган. Баштайгы солун 1924 чылдың июль 24-те 750 тиражтыг үнген. Ол 2 улуг эвес солун арыны болган. "Бүгү чурттарның пролетарийлери каттыжыңар" деп аттың адаанда чоннарны каттыштырар бодалды илереткен чурукту салган. Ында орус суурда болгаш малчын оларда ССРЭ-ниң беш-адырының херелдеринин адаанда бот-боттарыныче холдарын сунуп алган орус тараачын биле арат кижини чуруп көргүскен. "Красный пахарьның" үнүп келгенине совет солуннар аажок өөрүп турган. "Ыраккы чөөн чүкте кыдыг черде бир дугаар совет солун үнүп келгенине өөрүп тур бис" – деп, "Крестьянская правда" редакциясы бижээн. Солунга үнүп турган

темалар янзы-бүрү. Ниити-зи-биле идеологтуг үлегерни көргүскен. Аныктарны комсомолче, чаштарны пионерже, херээженнерни делегат шимчээшкиниче, албан-хаакчыларны болгаш ажилчиннарны профэвилелдерже кыйгырып турган. Солунга "Таңды-Тывада чуртталга", "Силерниң айтырыңар", "Албан килдизи", "Уургайда" дээн ышкаш рубрикалар турган. Материалдар бижиринче тус черниң партия идепкейчилеринин аразындан көдээ бижикчилерни идепкейли-биле хаара туткан. 1925 чылдың май айда оларның саны 25 кижилер четкен.

1931 чылдың январь 1-де солунну "Новый путь" деп эде адаан. 1934–1942 чылдарда ССРЭ-ниң ТАР-же кирген хамааттарының клувунуң органы кылдыр "Вперёд" деп ат-биле үнүп турган. 1942 чылдан тура Төп комитеттин, Тываның улусчу революция партиясының Кызылдың хоорай комитетинин болгаш ТАР-ның Биче Хуралының органы кылдыр "Тувинская правда" деп ат-биле үнүп эгелээн. Ол Саян артынга бир дугаар парламга органы болган.

1941 чылдың июнь 23-те солунга фашист Германия-биле демиселге тыва чон киржиринге белениниң дугайында декларацияның сөзүглелин бүрүңге парлап үндүрген. Солуннуң журналистери он-он хыдыкчы ЯК-76 самолёттарны болгаш Тыва эскадрильяның дайынчы самолёттарын кылырынче чыылданы кылып турган. Ук солунда фронтже малын дузаламчы кылдыр берип турган араттарның фамилияларын адап, тыва эки турачыларның дайынчы шимчээшкениниң дугайында чугаалап, Тывадан дайынчыларның эрес-дидим болгаш маадырлыг чоруунуң

/ 2024 чыл. Амгы коллектив.

дугайында фронтдан келген чагааларны парлаан. Шумов алышкыларның миномет расчедунуң, 19 харлыг танкычы Михаил Бухтуевтиң дугайында база солун арынында бар.

Солун тыва эки турачыларның фашистерни чылча шаап турган дайынчы оруун чырыткан. Аңаа аңгы-аңгы чылдарда чогуур албан-хүлээлгелерге база фронтчулар ажилдап чораан. Оларга А.Воронцов, Ю. Курский, Анастасия Ивановна Пахомова, Мария Ивановна Беленкова, Нина Валерьяновна Релина, Всеволод Петрович Филиппов, корреспондент Павел Блинов, бүдүрүлгө килдизинин эргелекчизи Иван Курченко, фотокорреспондент Андрей Белогорский хамааржыр.

Дайын соонда чылдарда регионнуң болгаш чурттуң медээлерин, социал болгаш экономиктиг хөгжүлдө дугайында улаштыр чырыткан. Ол ышкаш билдингир чогаалчыларның, культура ажилдакчыларының тыва чоннуң берге айтырыгларының болгаш чедишкениниң дугайында бижээн чүүлдерин база солунга парлаан.

Хей-ле чылдар дургузунда редакцияны Василий Лаврен-

тевич Маслов удуртуп чораан. Ооң үезинде солун күш кирип, хей-ниити ажилынче кичээгейни салып эгелээн. Чон солунну Тувинка деп чассыдып адай берген. Аңаа хей-хей журналистер мергежилин сайзырадып, арга-дуржулганы алганнар. Ооң соонда төп парламга Виктор Куликовтуң, Александр Петровтуң, Анна Токаның аттарын уткуп алган. Всеволод Филиппов, Тимофей Сермавкин, Олег Гаврилов, Варвара Межова, Фёдор Спиридонов, Александра Богданова, Степанида Маслова ынак солунунга чуртталгазының хей-хей чылдарын өргээн. Светлана Козлованы Тывада барык шупту билер. Ол "Исток" литературлуг каттыжышкының кичээлдерин эрттирип чораан. Дээди өөрөдиге черин дооскаш, редакцияга Л. Жиц, О.Нанзат-оол, О. Недашкова, О. Зыкова ажилдап келгеннер.

1953 чылда Тывага Лариса Петровна Кенин-Лопсан (Четверикова) келген. Ол "Тувинская правда" солунга 34 чыл журналист болуп ажилдаан. Республиканың эң-не ырак булуңнарына чедип, Азия төвүнүн бөдүүн кижилеринин чуртталгазын бирден бирээ чокка өөренип көрүп

каапкан. Ооң материалдарында республиканың төөгүзү, допчу-намдары кижилер дугайында чүүлдеринден көскү. Журналист оруун ооң уруу Марина Монгушевна уламчылап чоруур. Республиканың культурлуг амыдыралы – ооң адыры. Номчукчуларга кончукчула болгаш херелелдиг "Хүннер, төөгү, болуушкун" деп рубриканың автору.

Аңгы-аңгы чылдарда солунга А. Богдановский, В. Бузыкаев, В. Кривдик, Л. Костюкова, В. Тимофеев, Р. Тас-оол, А. Филатенко, А. Лачугина олар ажилдап турган. Владимир Савиныхтың чуруктары хей чылдар дургузунда солуннуң арын бүрүзүн каастап чораан. Солун каастаарына С. Лиховид, Ю. Курский олар ажилдааннар. Бир үеде кончукуугаан Н.М. Растрепин база редакцияны удуртуп чораан. О.Гаврилованың бойдус болгаш дириг амытаннар дугайында чурумалдарын номчукчулар ам-даа сактыр. Корректорлар цегинге үргүлчү эртем-билигил кижилер ажилдап турган. Оларга К. Сокурова, Е. Бухтуева, З.Курская, Л. Баклыкова, М.Тонкина, А. Ростовцева, А. Кочнева, Р. Сандина хамааржыр.

Солунга ажилдап чорааннарны шуптузун санап, кижилер бүрүзүнүн ажил-ижин үнелеп четпес. Оларның мергежилинге бердингениниң херечизи – хей-хей шаңнал бижиктер.

Амгы үеде Тувинкада 8 кижилер бар. Кол редактор Юлия Валерьевна Манчин-оол, корреспондентилер Марина Монгушевна Кенин-Лопсан, Елена Андреевна Кривдик, Кирилл Сергеевич Самохвалов, Ирина Борисовна Качан, корректорлар Надежда Петровна Герман, солун чыскаакчылары Любовь Александровна Ховалыг, Юнона Дадар-ооловна Чооду.

Юбилейде аргалыг болза чүгле экини чугаалаары күзенчиг. Ынчалза-даа нарын айтырыглар дугайын канчаарга-даа чугаалаар апаар. Эң-не чидиг айтырыг – тиражтың бадып турары. Он-он чылдар бурунгаар-ла парламгадан чиде бээр деп баш удур чугаалап турган. Ынчалза-даа солун ам-даа үнүп турар, номчукчуларга ол ам-даа херек. Чүге дээрге ооң номчукчулары бар. Солуннуң саазын хевиринин эки талалары хей дээрзин кижилер билер. Хереглээн чүүлүн кескеш, шыгжап-даа алырга эптиг.

Тувинка амгы үениң агымынче шилчип, интернетте сайтыны, социал четкилерде арыннарын сайзырадып, ооң-биле чурттап өөрени бергеннер. Солуннуң келир үези кандыг болурул? Номчукчулар ону чагыдып, номчуп, чагааларын чорудуп, боттарының төөгүлери, өөрүшкүзү-биле үлежип турары күзенчиг. Долгандыр солун чүүлдер-ле хей. "Тувинская правда" солуну чонунга үргүлчү ажык.

/ Чыжыргана СААЯ
белеткээн.

Чуруктарны "Тувинская правда" солуннуң архивинден алган.

ТЫВА РЕСПУБЛИКАНЫҢ СОҢГУЛДА КОМИССИЯЗЫНЫҢ ДОКТААЛДАРЫ

«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалисттик политиктиг партияның Тыва Республикада Регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышының иди үндүргени Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) дөрткү чыыжының депутаттарының кандидатарның республика даңзызын бүрүткээриниң дугайында

2024 чылдың июль 20

97/479-8

«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалисттик политиктиг партияның Тыва Республикада Регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышының иди үндүргени Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) дөрткү чыыжының депутаттарының кандидатарның республика даңзызын бүрүткээр кылдыр бердинген документтерин сайгарып көргөш, «Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутаттарының соңгулдаларының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунуң 34, 35 чүүлдери езугаар Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязы доктааткан.

«Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутаттарының соңгулдаларының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузу езугаар **«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ»** Социалисттик политиктиг партияның Тыва Республикада Регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышының иди үндүргени Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) дөрткү чыыжының депутаттарының кандидатарның республика даңзызын иди үндүрериниң дугайында протоколун кириген.

«Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутаттарының соңгулдаларының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунуң 34 чүүл езугаар соңгулда каттыжышының иди үндүргени кандидатарның республика даңзызынга девискээр бөлүктөрүнче кирбейн турар үштен хөй эвес кандидатар кирип турар даңзының ниити республика чергелиг кезээ турар ужурулг. Кандидатарның девискээр бөлүктөрүнүн саны 8-тен эвээш эвес болур ужурулг. Девискээр бөлүүнү 2-ден эвээш болгаш 4-тен хөй кижиге турбас ужурулг.

Документтериниң хүлээп ап турар үеде доктааттынганы болза, кандидатарның республика даңзызынче киритинген кандидатардан херек кырында 39 кандидатка документтерни кириген болуп турар, ынчалдыр республика даңзызынче 39 кандидатты кириген турар ужурулг.

Үстүнде бердингенге үндезилээш, «Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутаттарының соңгулда

даларының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунуң 34, 36 чүүлдерин удуртулга болдургаш, Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының доктаатканы:

1. **«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ»** Социалисттик политиктиг партияның Тыва Республикада Регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышының иди үндүргени Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) дөрткү чыыжының депутаттарының кандидатарның 39 кандидат санныг (даңзызы бердинген) республика даңзызын бадылаар.

2. Соңгулда каттыжышының төлээлеттирген кижизинге **«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ»** Социалисттик политиктиг партияның Тыва Республикада Регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышының иди үндүргени Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) дөрткү чыыжының депутаттарының кандидатарның республика даңзызын иди үндүрериниң дугайында протоколун кириген.

3. **«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ»** Социалисттик политиктиг партияның Тыва Республикада Регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышының иди үндүргени Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) дөрткү чыыжының депутаттарының кандидатарның республика даңзызын иди үндүрериниң дугайында протоколун кириген.

4. Бо доктаалды «Шын», «Тувинская правда» солуннарга парлаар болгаш Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының «Интернет» медээ-телекоммуникация четкинде албан езу сайтызынга салыр.

Тыва Республиканың
Соңгулда комиссиязының даргазы
Л.С. АНДАЛАЕВА.
Тыва Республиканың
Соңгулда комиссиязының секретары
Ш.Х. ООРЖАК.

Республика даңзызын

Тыва Республиканың

Соңгулда комиссиязы 2024 чылдың июль 20-де бадылаан

(№ 97/479-8)

Хоолгазы шынзыттынганы

«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ»

Социалисттик политиктиг партияның Тыва Республикада Регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышының иди үндүргени Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) дөрткү чыыжының депутаттарының кандидатарның республика даңзызы

Даңзының ниити республика кезээ

1. Оюн Василий Майолович, төрүттүнген чылы – 1964 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Улуг-Хем районунуң Чодураа суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-били – Алтайның көдээ ажил-агый институту, 1986 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – «Заря» көдээ ажил-агый хереглекчилер кооперативи, орапакчы дарга, **«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ»** Социалисттик политиктиг партияның кежигүнү, Партияның Тыва Республикада регионалдыг салбырының Чөвүлелиниң Даргазы.

Девискээр бөлүктери**№ 1 девискээр бөлүк**

(Оң талаагы эриктиң чаңгыс мандаттыг № 1 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Ховалыг Айдың Эрес-оолович, төрүттүнген чылы – 1985 чыл, төрүттүнген чери – Россия, Тыва АССР Тес-Хем район Шуурмак суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Чеди-Хөл кожуун, Элегес суур, профессионал эртем-били – «Тываның политехниктиг техникуму» Тыва Республиканың күрүнениң бюджет хандырылгалыг профессионал өөредилге албан чери, 2019 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – бажыңын ээлеп олурар, **«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ»** Социалисттик политиктиг партияның кежигүнү.

2. Шадрина Нина Леонидовна, төрүттүнген чылы – 1953 чыл, төрүттүнген чери – Красноярск крайның Новоселовск районунуң Кома суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – «Тывахамаатытөлөвилел» КАН, төлөвилелдер килдизиниң даргазы.

№ 2 девискээр бөлүк

(Барыын чаңгыс мандаттыг № 2 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Бадыргы Ирина Опанасовна, төрүттүнген чылы – 1966 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Улуг-Хем районунуң Чаа-Хөл суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-били – Томскунуң Күш-ажылчы Кызыл тук ордениниң

медицина институту, 1991 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – «Республиканың наркология диспансери» Тыва Республиканың күрүнениң бюджет хандырылгалыг кадык камгалал албан чери, кол эмчиниң эмнээшкин талазы-биле орапакчызы, Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) үшкү чыыжының доктаамал эвес үндезинде ажилдап турар депутаты, **«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ»** Социалисттик политиктиг партияның кежигүнү.

2. Оюн Сайлык Викторовна, төрүттүнген чылы – 1995 чыл, төрүттүнген чери – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-били – «Хакасияның Н.Ф. Катанов аттыг күрүне университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге албан чери, 2018 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – «Н.Н. Макаренко аттыг № 15 лицей» МАӨА, төөгү болгаш обществознание башкызы, **«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ»** Социалисттик политиктиг партияның кежигүнү.

№ 3 девискээр бөлүк

(Төп чаңгыс мандаттыг № 3 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Бачевская Валентина Петровна, төрүттүнген чылы – 1954 чыл, төрүттүнген чери – Талды-Курган областың Талды-Курган районунуң Крупское сууру, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-били – Томскунуң автоматчыттыг башкарылга системалары болгаш радиоэлектроника институту, 1977 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – пенсионер.

2. Ооржак Селенга Андреевна, төрүттүнген чылы – 1987 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Чөөн-Хемчик районунуң Хайыракан суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл кожуун, профессионал эртем-били – «Тываның көдээ ажил-агый техникуму» ОПӨ ФКӨА, 2008 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – бажыңының ээзи.

№ 4 девискээр бөлүк

(Магистральнык чаңгыс мандаттыг № 4 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Ондар Леонид Эрес-оолович, төрүттүнген чылы – 1976 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР Би-Хем район Сууш суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл кожуун, Каа-Хем ххс, профессионал эртем-били – Кызылдың № 1 ортумак профтехучилище, 1994 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – РФ-тиң Чепсектиг күштеринде Тыва Республиканың Кызыл хоорайда 55115 шериг кезээнде керээ езугаар шериг албан-хүлээлгезин эрттирип турар.

2. Монгуш Элизавета Монгуш-ооловна, төрүттүнген чылы – 1992 чыл, төрүттүнген чери – Тыва Республика, Улуг-Хем кожуун Ак-Тал суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-били – «Россия Федерациязының Иштики херектер яамызының Москвада университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң казнадан хандырылгалыг өөредилге албан чери, 2014 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – Кеземче күүселдезиниң федералдыг албанының Тыва Республикада эргелели, саң-хөө-экономика салбырының шалың телевидирин организастаар бөлүктүң улуг аналитиги, **«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ»** Социалисттик политиктиг партияның кежигүнү, Партияның Тыва Республикада регионалдыг салбырының Хыналда-резвизия комиссиязының кежигүнү.

№ 5 девискээр бөлүк

(Первомайский чаңгыс мандаттыг № 5 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Кенден Артем Артемович, төрүттүнген чылы – 1992 чыл, төрүттүнген чери – Тыва Республика, Шагаан-Арыг хоорай, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Шагаан-Арыг хоорай, профессионал эртем-били – «Красноярскының В.П. Астафьев аттыг күрүнениң педагогика университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге албан чери, 2014 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – «Профессионал орулга» тускай үндүрүм журумун ажылгап турар кижиге, **«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ»** Социалисттик политиктиг партияның кежигүнү, Партияның Тыва Республикада регионалдыг салбырының Хыналда-резвизия комиссиязының кежигүнү.

2. Монгуш Александра Дулушевна, төрүттүнген чылы – 1967 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Улуг-Хем районунуң Торгалыг суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-били – «Хакасияның Н.Ф. Катанов аттыг күрүне университети» дээди профессионал өөредилгениң күрүнениң өөредилге албан чери, 2004 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – пенсионер, **«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ»** Социалисттик политиктиг партияның кежигүнү.

3. Биче-оол Аяс Хеймер-оолович, төрүттүнген чылы – 1987 чыл, төрүттүнген чери – Кызыл хоорай, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-били – «Сибирьниң күрүнениң телекоммуникация болгаш информатика университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге албан чери, Новосибирск хоорай, 2019 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – «Мобильдиг ТелеСистемалар Хөй-ниитиниң акционерлиг ниитилели, улуг инженер.

№ 6 девискээр бөлүк

(Чөөн чаңгыс мандаттыг № 6 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Верзаков Сергей Анатольевич, төрүттүнген чылы – 1970 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Танды районунуң Хову-Аксы суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл кожуун, Каа-Хем ххс, профессионал эртем-били – «Красноярскының политехниктиг институтунуң Кызылда салбыры, 1993 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – «Чылыг четки кадр» кызыгаарлаан харысалгалыг ниитилел, инженер.

2. Кыргыс Шолбана Монгульбиевна, төрүттүнген чылы – 1967 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Улуг-Хем районунуң Хөлчүк суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл кожуун, Каа-Хем ххс, профессионал эртем-били – «Хакасияның Н.Ф. Катанов аттыг күрүне университети» дээди профессионал өөредилгениң күрүнениң өөредилге албан чери, 2004 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – пенсионер, **«ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ»** Социалисттик политиктиг партияның кежигүнү.

№ 7 девискээр бөлүк

(Бай-Тайганың чаңгыс мандаттыг № 7 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Соном Эрес Монгуш-оолович, төрүттүнген чылы – 1968 чыл, төрүттүнген чери – Кызыл хоорай, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл кожуун, Каа-Хем ххс, профессионал эртем-били – Иркутскунуң күрүнениң педагогика институту, 1991 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – «Голевтиң даг-руда компаниязы» кызыгаарлаан харысалгалыг ниитилел, хөй-ниити харылзааларының талазы-биле специалист.

2. Иргит Анчымаа Бугарововна, төрүттүнген чылы – 1964 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Бай-Тайга районунуң Бай-Тал суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-били – Россияның күрүнениң гуманитарлыг университети дээди профессионал өөредилгениң күрүнениң өөредилге албан чери, 2006 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ –

(Уланчызы 7-ги арында)

(Төнчүзү. Эгези 6-гы арында)

"Тайга" шимчeves өнчү эзлериниң эштежилгеzi, дарга, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү.

№ 8 девискээр бөлүү

(Барыын-Хемчиктин чаңгыс мандаттыг № 8 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Конгар Алдын-кыс Темир-ооловна, төрүттүнген чылы – 1962 чыл, төрүттүнген чери – Тыва Республиканың Тес-Хем районунуң Ак-Эрик суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии – Кызылдың күрүнениң педагогика институту, 1987 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – Тыва Республиканың Дээди Хуралы (парламентизиниң) депутат, Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) бюджет, үндүрүлгелер, экономика болгаш сайгарлыкчы чорук талазы-биле комитетиниң даргазы, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү.

2. Монгуш Саяна Солбоновна, төрүттүнген чылы – 1981 чыл, төрүттүнген чери – Бурят Республиканың Кижингин районунуң Кижинга суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Ак-Довурак хоорай, профессионал эртем-билии – "Бурятияның В.Р. Филиппов аттыг күрүнениң көдээ ажил-агый академиязы" дээди профессионал өөрөдиглениң федералдыг күрүнениң өөрөдигилге албан чери, 2006 ч., диплом, ВСГ 0000135, 27.01.2006, кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – хууда сайгарлыкчы Монгуш Менги Александрович, консультант-садыгжы, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү.

№ 9 девискээр бөлүү

(Чөөн-Хемчиктин чаңгыс мандаттыг № 9 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Тамдын Алдар Константинович, төрүттүнген чылы – 1975 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Чадаана хоорай, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии – "Чөөн-Сибирьниң күрүнениң культура болгаш уран чүүл академиязы" дээди профессионал өөрөдиглениң федералдыг күрүнениң өөрөдигилге албан чери, 2014 ч., диплом, КХ 66260, 02.03.2014, кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – "Хөөмей" чурттар аразының академиязы" Тыва Республиканың күрүнениң бюджет хандырылгалыг албан чери, архив-фонд килдизиниң даргазы, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү.

2. Ооржак Чечен-оол Экер-оолович, төрүттүнген чылы – 1965 чыл, төрүттүнген чери – Россия, Тыва АССР, Чадаана хоорай, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Чөөн-Хемчик кожуун, Чадаана хоорай, профессионал эртем-билии – Бурятияның көдээ ажил-агый институту, 1992 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – пенсионер, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү.

№ 10 девискээр бөлүү

(Сүт-Хөлдүн чаңгыс мандаттыг № 10 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Монгуш Очур-Суге Тамирович, төрүттүнген чылы – 1993 чыл, төрүттүнген чери – Тыва Республиканың Кызыл кожуунунуң Каа-Хем хxs, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – бажыңын ээлеп олурар, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү.

2. Монгуш Айбек Борисович, төрүттүнген чылы – 1988 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР, Улуг-Хем район Ак-Туруг суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии – "Красноярскының В.П. Астафьев аттыг күрүнениң педагогика университети" дээди профессионал өөрөдиглениң федералдыг күрүнениң өөрөдигилге албан чери, 2014 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – "Олимп" олимпийжи курлавырның спорт школазы, Тыва Республиканың күрүнениң бюджет хандырылгалыг немелде өөрөдигилге албан чери, ча адарынга улуг тренер-башкы, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү.

3. Монгуш Елена Эресовна, төрүттүнген чылы – 1983 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Чөөн-Хемчик районунуң Хайыракан суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии – "Иркутскунуң күрүнениң техниктиг университети" дээди профессионал өөрөдиглениң күрүнениң өөрөдигилге албан чери, 2008 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – "Заря" көдээ ажил-агыйның хереглекчилер кооперативи, садып алыкчылары-биле ажилдаар менеджер, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү.

№ 11 девискээр бөлүү

(Улуг-Хемниң чаңгыс мандаттыг № 11 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Дулуш Аянмаа Даш-ооловна, төрүттүнген чылы – 1974 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Шагаан-Арыг хоорай, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии – Бурятияның күрүнениң көдээ ажил-агый академиязы, 1997 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – пенсионер, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү, Партияның Тыва Республикана регионалдыг салбырының Хыналда-ревизия комиссиязының кежигүнү.

2. Ховалыг Буян Болат-оолович, төрүттүнген чылы – 1967 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Улуг-Хем районунуң Арыг-Бажы суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии – "Тываның күрүне университети, 1998 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – "Заря" көдээ ажил-агыйның хереглекчилер кооперативи, инженер-электрик, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү.

№ 12 девискээр бөлүү

(Кызылдың чаңгыс мандаттыг № 12 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Серен-Хуурак Владимир Доржуевич, төрүттүнген чылы – 1961 чыл, төрүттүнген чери – Тыва Республиканың Кызыл районунуң Баян-Кол суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Каа-Хем хxs, профессионал эртем-билии – Красноярскының "Хүндүлел демдээ" орденниң күрүнениң педагогика институту, 1984 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – пенсионер, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү, Партияның Тыва Республикана регионалдыг салбырының Чөвүлелиниң кежигүнү.

2. Ондар Айдын-Монге Андреевич, төрүттүнген чылы – 1990 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Кызыл районунуң Шамбалыг суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл кожуун, Шамбалыг суур, профессионал эртем-билии – "Байкалдың күрүнениң экономика болгаш эрге-хоойлу университети" дээди прорфессионал өөрөдиглениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөрөдигилге албан чери, 2014 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – РФ-тиң Чепсектиг күштеринде Тыва Республиканың Кызыл хоорайда 55115 шериг кезээнде керээ езугаар шериг албан-хүлээлгезин эрттирип турар.

№ 13 девискээр бөлүү

(Таңдының чаңгыс мандаттыг № 13 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Дартай-оол Николай Иванович, төрүттүнген чылы – 1962 чыл, төрүттүнген чери – Тыва Республиканың Улуг-Хем районунуң Ийи-Тал суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Чеди-Хөл кожуун, Хову-Аксы суур, профессионал эртем-билии – Алтайның көдээ ажил-агый институту, 1987 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – пенсионер, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ»

Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү, Партияның Тыва Республикада регионалдыг салбырының Чөвүлелиниң кежигүнү, шииттирип чораан – Россия Федерациязының Кеземче хоойлузунуң 291 чүүлүнүң 1-ги кезээ "Хээли бергени".

2. Оюн Херел Кара-оолович, төрүттүнген чылы – 1968 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Кызыл хоорай, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – Россия Федерациязының Чепсектиг күштеринде 54801 шериг кезээнде керээ езугаар шериг албан-хүлээлгезин эрттирип турар.

3. Оюн Камила Шавыевна, төрүттүнген чылы – 1988 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Таңды районунуң Балгазын суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Таңды кожуун, Балгазын сумузу, профессионал эртем-билии – Балгазын суурда № 2 порфессионал училище эге профессионал өөрөдиглениң күрүнениң өөрөдигилге албан чери, 2008 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – Тыва Республиканың Таңды кожуунунуң Балгазын суурунун ортумак ниити өөрөдигле школазы муниципалдыг бюджет хандырылгалыг өөрөдигилге албан чери, кладовщица.

4. Суге-Маадыр Новелла Артел-ооловна, төрүттүнген чылы – 1974 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Улуг-Хем районунуң Чодураа суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии – "Сибирьниң күрүне албан ажылының академиязы" дээди профессионал өөрөдиглениң федералдыг күрүнениң өөрөдигилге албан чери, 2009 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – хууда сайгарлыкчы Данзынай Азиана Олеговна, кассир.

№ 14 девискээр бөлүү

(Би-Хемниң чаңгыс мандаттыг № 14 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Сарыглар Аяс Алексеевич, төрүттүнген чылы – 1979 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Чадаана хоорай, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Чеди-Хөл кожуун, Хову-Аксы суур, профессионал эртем-билии – "Хакассияның Н.Ф. Катанов аттыг күрүне университети" дээди порфессионал өөрөдиглениң күрүнениң – өөрөдигилге албан чери, 2009 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – Россия Федерациязының Федералдыг Чыыжының Күрүне Думазының Аппарады, Россия Федерациязының Федералдыг Чыыжының Күрүне Думазының сески Чыыжының депутаты Кара-оол Ш.В.-ниң Россия Федерациязының Федералдыг Чыыжының Күрүне Думазында хуу-саалыг ажил керээзи езугаар дузалакчызы, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү, Партияның Тыва Республикада регионалдыг салбырының Чөвүлелиниң кежигүнү.

2. Чыпсынак Болат Сергеевич, төрүттүнген чылы – 1984 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Тожу районунуң Тоора-Хем суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Тожу кожуун, Тоора-Хем суур, кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – РФ-тиң Чепсектиг күштеринде Тыва Республиканың Кызыл хоорайда 55115 шериг кезээнде керээ езугаар шериг албан-хүлээлгезин эрттирип турар.

3. Тумат Алтынай Хургул-ооловна, төрүттүнген чылы – 1972 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Тес-Хем районунуң О-Шынаа суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии – Россияның Төпэвилелиниң Краснодарда механиктиг-технологтуг техникуму, 1993 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – пенсионер, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү.

№ 15 девискээр бөлүү

(Каа-Хемниң чаңгыс мандаттыг № 15 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Салчак Валерий Балай-оолович, төрүттүнген чылы – 1948 чыл, төрүттүнген чери – Тыва Республиканың Каа-Хем районунуң Суг-Бажы суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Чеди-Хөл кожуун, Хову-Аксы суур, профессионал эртем-билии – Иркутскунуң улусчу ажил-агый институту, 1971 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – пенсионер, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү, Партияның Тыва Республикана регионалдыг салбырының Чөвүлелиниң кежигүнү.

2. Магбын Ульяна Александровна, төрүттүнген чылы – 1973 чыл, төрүттүнген чери – Россия, Тыва АССР-ниң Таңды районунуң Марачевка суур, профессионал эртем-билии – "Тываның күрүне университети" дээди өөрөдиглениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөрөдигилге албан чери, 2019 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – пенсионер, «ЧӨПТҮГ РОССИЯ – ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ» Социалистиг политиктиг партияның кежигүнү.

3. Салчак Айдыс Владимирович, төрүттүнген чылы – 2001 чыл, төрүттүнген чери – Кызыл хоорай, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии – "Кызылдың транспорт техникуму" Тыва Республиканың күрүнениң бюджет хандырылгалыг профессионал өөрөдигилге албан чери, 2019 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – бажыңын ээлеп олурар.

№ 16 девискээр бөлүү

(Эрзиниң чаңгыс мандаттыг № 16 соңгулда округунга дүгжүп турар)

1. Сарыглар Байлак Белек-Баировна, төрүттүнген чылы – 1967 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Тес-Хем районунуң Белдир-Арыг суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Тес-Хем кожуун, Белдир-Арыг суур, кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – пенсионер.

2. Самбыр Олзег-Маадыр Сумуяевич, төрүттүнген чылы – 1980 чыл, төрүттүнген чери – Тыва АССР-ниң Эрзин районунуң Нарын суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии – "Өндүр улуг Екатерина аттыг национал институт" дээди өөрөдиглениң автономнуг коммерциялыг звес албан чери, 2019 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – пенсионер.

"Чөптүг Россия" — Патриоттар – Шын дээш" деп Социалистиг партияның

Тывада регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышкынындан Тыва Республиканың дөрткү чыыштын Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутатына кордакчыларның республика соңгулда округтарының талазы-биле даңзызын шынзыдып бүзүредириниң дугайында

2024 чылдың июнь 20

97/480-8

"ЧӨПТҮГ РОССИЯ" — ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ" деп Социалистиг партияның Тывада регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышкынындан Тыва Республиканың дөрткү чыыштын Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутатына кордакчыларның республика даңзызын шынзыдып бүзүредир-биле кирген документилерни сайгарып көргөш, "Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутаттарының соңгулдазының дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунуң 34, 35 чүүлдеринге дүүштүр Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының доктаатканы болза:

"Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутаттары соңгуурунун дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунга дүүштүр "ЧӨПТҮГ РОССИЯ" - ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ" деп Социалистиг партияның

регионалдыг салбыры 16 кордакчылыг республика даңзызын депшидериниң дугайында регионалдыг салбырның 2024 чылдың июль 13-те Ниити хуралының протоколун бараалгаткан.

Үстүнде айыттыганын чүүлдерге даянып алгаш, "Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизиниң) депутаттарын соңгуурунун дугайында" Тыва Республиканың Хоойлузунуң 34, 35 чүүлдерин удуртулга болдургаш, Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының доктаадыры болза:

1. "ЧӨПТҮГ РОССИЯ" - ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ" деп Социалистиг партияның Тывада регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышкынындан Тыва Республиканың дөрткү чыыштын Дээди Хуралының (парла-

(Уланчызы 8-ки арында)

(Эгези, төнчүзү 7-ги арында)

ментизинин) депутадынга кордакчылар кылдыр депшиттирген кордакчылар даңзызын республикан соңгулда округунуң аайы-биле 16 кордакчылыг кылдыр шынзыдар (даңзыны кошкан).

2. **“ЧӨПТҮГ РОССИЯ” - ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ**” деп Социалисттик партияның Тывада регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышкынындан Тыва Республиканың дөрткү чыыштың Дээди Хуралының (парламентизинин) депутадынга кордакчылар кылдыр депшиткени кордакчыларның шынзыткан даңзызын регионалдыг салбырының төлээзинге тыпсыр.

3. **“ЧӨПТҮГ РОССИЯ” - ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ**” деп Социалисттик партияның Тывада регионалдыг салбырының соңгулда

каттыжышкынындан Тыва Республиканың дөрткү чыыштың Дээди Хуралының (парламентизинин) депутадынга кордакчылар кылдыр депшиткен кордакчыларның шынзыткан даңзызын девискээр соңгулда округтарынче чорудар

4. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» республика солуннарынга, Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының «Интернет» информас-телехарылзаа четки-зінде сайтызынга парлаар.

Тыва Республиканың
Соңгулда комиссиязының даргазы
Л.С. АНДАЛАЕВА.
Тыва Республиканың
Соңгулда комиссиязының секретары
Ш.Х. ООРЖАК.

Республика даңзызын
Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязы
2024 чылдың июль 20-де бадылаан
(№97/480-8 доктаал)
Хоолгазы шынзыттынган

“Чөптүг Россия” - Патриоттар – Шын дээш” деп Социалисттик партияның Тывада регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышкынындан Тыва Республиканың дөрткү чыыштың Дээди Хуралының (парламентизинин) депутадынга кордакчыларның республика даңзызы

Правобережный чаңгыс мандаттыг № 1 соңгулда округу

Шадрина Нина Леонидовна, төрүттүнген чылы – 1953 чыл, төрүттүнген чери — Красноярск крайның Новоселовск районунуң Кома суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, ажилдап азы албан хаап турары кол чери, ээлеп турары албан-дужаалы/кылып турары ажил-херээ — “Тывахамаатывелел” КХН, телевилелдер килдизиниң начальниги.

Барыын чаңгыс мандаттыг № 2 соңгулда округу

2. Бадыргы Ирина Опанасовна, төрүттүнген чылы — 1966 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Улуг-Хем районунуң Чаа-Хөл суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — Томск хоорайның Күш-ажылчы Кызыл тук орденниң эмчи институту, ажилдап азы албан хаап турар чери, ээлеп турары албан-дужаалы/кылып турары ажил-херээ — Республиканың наркология диспансери, кол эмчинин эмнелге херээниң талазы-биле оралакчызы, Тыва Республиканың үшкү чыыштың Дээди Хуралының (парламентизинин) доктаамал үндезинге депутады, **“ЧӨПТҮГ РОССИЯ” - ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ**” деп Социалисттик партияның кежигүнү.

Төл чаңгыс мандаттыг № 3 соңгулда округу

3. Бачевская Валентина Петровна, төрүттүнген чылы — 1954 чыл, төрүттүнген чери — Талды-Курган областың Крупское суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — эргелеп-башкарылганың автоматчтык системаларының болгаш радиоэлектрониканың Томскиде институту, 1977 чыл, ажилдап азы албан хаап турар чери, ээлеп турары албан-дужаалы/кылып турары ажил-херээ — пенсионер.

Магистральный чаңгыс мандаттыг № 4 соңгулда округу

4. Монгуш Елизавета Мөңгүн-ооловна, төрүттүнген чылы — 1992 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Улуг-Хем районунуң Ак-Тал суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — Россия Федерациязының Иштики херектер яамызының Москвада университети, 2014 чыл, ажилдап азы албан хаап турары кол чери, ээлеп турары албан-дужаалы/кылып турары ажил-херээ — Шииткелдер күүселдезиниң талазы-биле федералдыг албанның эргелели, саң-хөө-экономиктиг салбырның күш-ажыл төлевирин организастаар бөлүктүн улуг аналитиги, **“ЧӨПТҮГ РОССИЯ” - ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ**” деп Социалисттик партияның кежигүнү, регионалдыг салбырның ревизия комиссиязының кежигүнү.

Первомайский чаңгыс мандаттыг № 5 соңгулда округу

5. Кенден Артем Артемович, төрүттүнген чылы — 1992 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Шагаан-Арыг хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — Красноярскиде күрүнениң В.П. Астафьев аттыг педагогика университети, ажилдап азы албан хаап турар чери, кылып турары ажил-херээ — “Профессионал орулгага үндүрү” чурумунга тускай үндүрүг онаар амы-хууда киж, **“ЧӨПТҮГ РОССИЯ” - ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ**” деп политиктиг партияның кежигүнү, Тыва Республикада регионалдыг салбырның хыналда - ревизия комиссиязының кежигүнү.

Чөөн чаңгыс мандаттыг № 6 соңгулда округу

6. Верзаков Сергей Анатольевич, төрүттүнген чылы — 1970 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Хову-Аксы хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — Красноярскиде политехниктиг институтунуң салбыры, 1993 чыл, ажилдап азы албан хаап турар чери, кылып турары ажил-херээ — «Теплосеть плюс КХН-ниң инженери».

Бай-Тайганың чаңгыс мандаттыг № 7 соңгулда округу

7. Сонам Эрес Мөңгүн-оолович, төрүттүнген чылы — 1968 чыл, төрүттүнген чери — Кызыл хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — Иркутскиде күрүнениң педагогика инстиду, 1991 чыл, ажилдап азы албан хаап турар чери, кылып турары ажил-херээ — «Голевтин даг-руда компаниязы» КХН-де хөй-ниити харылзааларының талазы-биле специалист.

Барыын-Хемчиктин чаңгыс мандаттыг № 8 соңгулда округу

8. Монгуш Меңги Александрович, төрүттүнген чылы — 1978 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Ак-Довурак хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика Ак-Довурак хоорай, профессионал эртем-билии — Бурятияның В.Р. Филиппов аттыг күрүнениң көдээ ажил-агый академиязы, 2006 чыл, ажилдап азы албан хаап турар чери, кылып турары ажил-херээ — хуу сайгарлыкчы, **“ЧӨПТҮГ РОССИЯ” - ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ**” деп Социалисттик политиктиг партияның кежигүнү.

Чөөн-Хемчиктин чаңгыс мандаттыг № 9 соңгулда округу

9. Монгуш Очур-Сүге Тэмирович, төрүттүнген чылы — 1993 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Кызыл хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, ажилдап азы албан хаап турар чери, кылып турары ажил-херээ — бажың ээзи, **“ЧӨПТҮГ РОССИЯ” — ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ**” деп Социалисттик политиктиг партияның кежигүнү.

Сүт-Хөлдүн чаңгыс мандаттыг № 10 соңгулда округу

10. Монгуш Айбек Борисович, төрүттүнген чылы — 1988 чыл, төрүттүнген чери — Тыва

АССР-ниң Улуг-Хем районунуң Ак-Туруг суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии Красноярскиның В.Р. Филиппов аттыг күрүнениң педагогика университети, 2014 чыл, ажилдап азы албан хаап турар чери, кылып турары ажил-херээ — Олимпийжи курлавырлар спортчу школазы, ча адарының талазы-биле тренер башкы, **“ЧӨПТҮГ РОССИЯ” - ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ**” деп Социалисттик политиктиг партияның кежигүнү.

Улуг-Хемниң чаңгыс мандаттыг № 11 соңгулда округу

11. Дулуш Аянмаа Даш-ооловна, төрүттүнген чылы — 1974 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Шагаан-Арыг хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — Бурятияда күрүнениң педагогика университети көдээ ажил-агый академиязы, 2014 чыл, ажилдап азы албан хаап турар чери, кылып турары ажил-херээ — пенсионер, **“ЧӨПТҮГ РОССИЯ” - ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ**” деп Социалисттик политиктиг партияның кежигүнү, Тыва Республикада регионалдыг салбырның хыналда-ревизия комиссиязының кежигүнү.

Кызыл кожуунунуң чаңгыс мандаттыг № 12 соңгулда округу

12. Ондар Айдың-Мөңгө Андреевич, төрүттүнген чылы — 1990 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Кызыл районунуң Шамбалыг суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл кожуунунуң Шамбалыг суур, профессионал эртем-билии — Экономиканы болгаш эрге-хоойлунуң Байкалда күрүне университети, ажилдап азы албан хаап турар чери, кылып турары ажил-херээ — Россия Федерациязының Чепсектиг күштериниң Кызыл хоорайда 55115 дугаарлыг шериг көзээнде керээ езугаар шериг албаны.

Таңдының чаңгыс мандаттыг № 13 соңгулда округу

13. Оюн Камила Шавыевна, төрүттүнген чылы — 1988 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Таңды районунуң Балгазын суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Таңды кожуунунуң Балгазын суур, профессионал эртем-билии — Балгазын суурда № 2 эге өөрөдигениң профессионал училищези, 2008 чыл, ажилдап азы албан хаап турар чери, кылып турары ажил-херээ — Тыва Республиканың Таңды кожуунунуң Балгазын суурда ортумак школаның складовщиги.

Бий-Хемниң чаңгыс мандаттыг № 14 соңгулда округу

14. Сарыглар Аяс Алексеевич, төрүттүнген чылы — 1979 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Чадаана хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — Хакасияның Н.Ф. Катанов аттыг күрүне университети, күрүнениң педагогика университети, 2009 чыл, ажилдап азы албан хаап турар чери, кылып турары ажил-херээ — Россия Федерациязының Федералдыг Хуралының Күрүне Думазының Аппарады, Россия Федерациязының үшкү чыыжының Федералдыг Хуралының Күрүне Думазының депутады Ш.В. Кара-оолдун дарый керээ езугаар дузалакчызы пенсионер, **“ЧӨПТҮГ РОССИЯ” - ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ**” деп Социалисттик политиктиг партияның кежигүнү, Тыва Республикада регионалдыг салбырның Чөвүлел кежигүнү.

Каа-Хемниң чаңгыс мандаттыг № 15 соңгулда округу

15. Салчак Валерий Балай-оолович, төрүттүнген чылы — 1948 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Каа-Хем районунуң Суг-Бажы суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — Иркутскиниң улус ажил-агыйының институту, 1971 чыл, ажилдап азы албан хаап турар чери, кылып турары ажил-херээ — пенсионер, **“ЧӨПТҮГ РОССИЯ” - ПАТРИОТТАР – ШЫН ДЭЭШ**” деп Социалисттик политиктиг партияның кежигүнү, Тыва Республикада регионалдыг салбырның Чөвүлел кежигүнү.

Эрзининиң чаңгыс мандаттыг № 16 соңгулда округу

16. Самбыр Элзей-Маадыр Сумуяевич, төрүттүнген чылы — 1980 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Эрзин кожуунунуң Нарын суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — Улуг Екатерина аттыг национал институт, 2019 чыл, ажилдап азы албан хаап турар чери, кылып турары ажил-херээ — пенсионер.

«ЧАА КИЖИЛЕР» Бүгү-российжи политиктиг партияның Тыва регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышкынының идип үндүргени Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) дөрткү чыыжының депутаттарынче кандидаттарның республика даңзызын бүрүткээриниң дугайында

2024 чылдың июль 20

97/484-8

«ЧАА КИЖИЛЕР» Бүгү-российжи политиктиг партияның соңгулда каттыжышкынының идип үндүргени Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) дөрткү чыыжының депутаттарынче кандидаттарның республика даңзызын бүрүткээр кылдыр бердинген документилерин сайгарып көргөш, “Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) депутаттарының соңгулдаларының дугайында” Тыва Республиканың Хоойлузуңуң 34, 35 чүүлдери езугаар Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязы доктааткан.

“Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) депутаттарының соңгулдаларының дугайында” Тыва Республиканың Хоойлузу езугаар **«ЧАА КИЖИЛЕР» Бүгү-российжи политиктиг партияның Төл чөвүлели 2024 чылдың июль 1-ден конференцияның 35 киж санның кандидаттарның республика даңзызын идип үнүрениң дугайында протоколун кириген.**

“Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) депутаттарының соңгулдаларының дугайында” Тыва Республиканың Хоойлузуңуң 34 чүүлү езугаар соңгулда каттыжышкынының идип үндүргени кандидаттарның республика даңзызынга девискээр бөлүктөрүнче кирбейн турар үштен хөй эвес кандидаттар кирип турар даңзының ниити республика чергелиг кезээ турар уjurлуг. Кандидаттарның девискээр бөлүктөрүнүн саны 8-тен эвээш эвес болур уjurлуг. Девискээр бөлүүнү 2-ден эвээш болгаш 4-тен хөй киж турбас уjurлуг.

Документилерниң хүлээп ап турар үеде доктааттынганы болза, кандидаттарның республика даңзызынче кириптинген кандидаттардан херек кырында 34 кандидатка документилерни кириген болуп турар, ынчалдыр республика даңзызынче 34 кандидатты

кириген турар уjurлуг.

Үстүнде бердингенинге үндезилээш, “Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) депутаттарының соңгулдаларының дугайында” Тыва Республиканың Хоойлузуңуң 34, 36 чүүлдерин удуртулга болдургаш, Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының доктаатканы:

1. **«ЧАА КИЖИЛЕР» Бүгү-российжи политиктиг партияның соңгулда каттыжышкынының республиканың чаңгыс аай соңгулда округу-биле идип үндүргени Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) дөрткү чыыжының депутаттарынче кандидаттарның 34 кандидат санның (даңзызы бердинген) республика даңзызын бадылаар.**

2. Политиктиг партияның төлээлтирген кижизинге **«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның соңгулда каттыжышкынының республиканың чаңгыс аай соңгулда округу-биле идип үндүргени Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) дөрткү чыыжының депутаттарының кандидаттарның республика даңзызының шынзыттынган хоолгазын хүлээдир.**

3. **«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның соңгулда каттыжышкынының республиканың чаңгыс аай соңгулда округу-биле идип үндүргени Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизинин) дөрткү чыыжының депутаттарының кандидаттарның республика даңзызының шынзыттынган хоолгазын девискээрлерниң соңгулда комиссияларынче чорудар.**

4. Бо доктаалды “Шын”, “Тувинская правда” солуннарга парлаар болгаш Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының “Интернет” медээ-телекоммуникация четки-зінде албан езу сайтызынга салыр.

(Уланчызы 9-ку арында)

(Эгези. Төнчүзү 8-ки арында).

Тыва Республиканың
Соңгулда комиссиязының даргазы
Л.С. АНДАЛАЕВА.

Тыва Республиканың
Соңгулда комиссиязының секретары
Ш.Х. ООРЖАК.

Республика даңзызын
Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязы
2024 чылдың июль 20-де бадылаан
(№97/484-8 доктаал)
Хоолгазы шынзыттынган

«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның соңгулда каттыжыышкынының
чаңгыс аай соңгулда округу-биле идип үндүргени Тыва Республиканың
Дээди Хуралының (парламентриниң) дөрткү чыыжының депутаттарынче
кандидаттарның республика даңзызынче кирирттинген кандидаттар
дугайында МЕДЭЭЛЕР
Даңзының ниити республика көзөз

Дудко Анатолий Олегович, төрүттүнген чылы — 1994 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Кызыл районунуң Каа-Хем суур, чурттап турар чериниң адреси — Красноярск край, Красноярск хоорай, кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «Ойна» алдын тывыш артели, Красноярск край талазы-биле даргазының оралакчызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Конгар Николай Алдын-оолович, төрүттүнген чылы — 1991 чыл, төрүттүнген чери — Кызыл хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «Сибирьниң күрүнениң күш-культура болгаш спорт университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2014 чыл, кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «ДЕНТАЛ ЭСТЕТИКА» кызыгаарлаттынган харыс салгалыг ниитилел, административтиг ажил-агый кезээниң талазы-биле директорунуң оралакчызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Девискээр бөлүктери

№1 девискээр бөлүү

(Оң талакы эриктиң чаңгыс мандаттыг №1 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Конзай Аржаан Нарын-оолович, төрүттүнген чылы — 1993 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Бай-Тайга кожуунунуң Тээли суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Бай-Тайга кожуун, Хемчик суур, профессионал эртем-билии — «Тываның күрүнениң университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2016 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «Тыва Республиканың Бай-Тайга кожуун» муниципалдыг районунуң администрациясы, ЕДДС-тиң оперативтиг дежурный, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Монгуш Елена Васильевна, төрүттүнген чылы — 1994 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Кызыл районунуң Каа-Хем суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Каа-Хем кожуун, Сарыг-Сеп суур, профессионал эртем-билии — «Новосибирскиниң күрүнениң педагогика университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2019 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «Республиканың аныяктар эгелээшкинин деткиир төп» Тыва Республиканың күрүнениң бюджеттиг албан чери, директорунуң хүлээлгезин күүседип турар, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№2 девискээр бөлүү

(Барыын чаңгыс мандаттыг №2 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Саая Аржаан Сергеевич, төрүттүнген чылы — 1997 чыл, төрүттүнген чери — Кызыл хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «Сибирьниң хереклекчилер кооперациязының университети» Россия Федерациязының Төп эвилелиниң дээди өөредилгезиниң автономнуг коммерциялыг эвес өөредилге албан чери, кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — түр үеде ажилдап турар, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Сады Органа Орлановна, төрүттүнген чылы — 1989 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Тес-Хем районунуң Ак-Эрик суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Таңды кожуун, Бай-Хаак суур, профессионал эртем-билии — «Байкалдың күрүнениң экономика болгаш эрге-хоойлу университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2013 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «Тыва Республиканың МФЦ» күрүнениң автономнуг албан чери, МФЦ специализи, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№3 девискээр бөлүү

(Төп чаңгыс мандаттыг №3 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Кужугет Маадыр Радионович, төрүттүнген хүнү — 1990 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР, Ак-Довурак хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «Тываның күрүнениң университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2022 чыл, кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «Ак-Довурак хоорайның спорт школазы» Тыва Республиканың немелде өөредилгезиниң күрүнениң бюджеттиг албан чери, тренер-башкы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Монгуш Бады-Сагаан Шолбанович, төрүттүнген чылы — 1994 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Өвүр кожуунунуң Хандагайты суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Өвүр кожуун, Хандагайты суур, профессионал эртем-билии — «МИСиС» технологтуг национал шинчилелдер университети» дээди өөредилгениң күрүнениң федералдыг автономнуг албан чери, 2018 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — түр үеде ажилдап турар, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№4 девискээр бөлүү

(Магистральный чаңгыс мандаттыг №4 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Балган Байыр Белекович, төрүттүнген чылы — 1997 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Кызыл кожуунунуң Кунгуртуг суур, профессионал эртем-билии — «Тываның күрүнениң университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2024 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — Тыва Республика «Кызыл кожуун» муниципалдыг районунуң администрациясы, архитектура, тудуг болгаш чуртталга инфраструктуразының талазы-биле килдис даргазы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Айызан Артем Адар-оолович, төрүттүнген чылы — 1994 чыл, төрүттүнген чери — Улан-Удэ хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «МЭИ» национал шинчилелдер институту» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2018 чыл, кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «ТЭК-4 башкарыкчы компания» Тыва Республиканың Күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгези, кол инженерниң оралакчызы, техниктиг бүдүрүлгө албанның даргазы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№5 девискээр бөлүү

(Первомайский чаңгыс мандаттыг №5 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Хаплак Белек Борисович, төрүттүнген чылы — 1993 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Сүт-Хөл кожуунунуң Кызыл-Тайга суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «Красноярскының күрүнениң аграрлыг университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2016 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «ТЭК-4 башкарыкчы компания» Тыва Республиканың Күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгези, техниктиг бүдүрүлгө албанның даргазының оралакчызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Мижит Шолбан Константинович, төрүттүнген чылы — 1991 чыл, төрүттүнген чери — Россия, Тыва АССР, Кызыл район, Шамбалыг суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Эрзин кожуун, кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — Эрзин суур, хамааты камгалал болгаш онза байдалдар килдизиниң даргазы — ЕДДС начальниги, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№6 девискээр бөлүү

(Чөөн чаңгыс мандаттыг №6 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Намчак-оол Айдыс Шолбанович, төрүттүнген чылы — 2000 чыл, төрүттүнген чери — Россия, Тыва Республика, Шагаан-Арыг хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Улуг-Хем кожуун, Шагаан-Арыг хоорай, профессионал эртем-билии — «Тываның күрүнениң университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2023 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «ТР-ниң Улуг-Хем кожуун» муниципалдыг районунуң Шагаан-Арыгның 1 дугаар ортумак школазы, күш-культура башкызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Сарыглар Кежик Ачын-оолович, төрүттүнген чылы — 1994 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Сүт-Хөл кожуунунуң Бора-Тайга суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Сүт-Хөл кожуун, Суг-Аксы суур, кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — түр үеде ажилдап турар, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№7 девискээр бөлүү

(Бай-Тайганың чаңгыс мандаттыг №7 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Дондуп Адис Анатольевич, төрүттүнген чылы — 1988 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Эрзин районунуң Нарын суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Эрзин кожуун, Нарын суур, профессионал эртем-билии — «Томскунуң бизнес университети» дээди профессионал өөредилге албан чери, 2012 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «ТЭК-4 башкарыкчы компания» Тыва Республиканың Күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгези, экономиктиг анализ болгаш тариф политиказының талазы-биле даргазының оралакчызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Ламажык Чайнаш Александровна, төрүттүнген чылы — 1995 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Бай-Тайга кожуунунуң Тээли суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «МЭИ» национал шинчилелдер институту» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2019 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «ТЭК-4 башкарыкчы компания» Тыва Республиканың Күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгези, техниктиг бүдүрүлгө албанның даргазының оралакчызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№8 девискээр бөлүү

(Барыын-Хемчиктин чаңгыс мандаттыг №8 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Темир-оол Андрей Мергенович, төрүттүнген чылы — 1993 чыл, төрүттүнген чери — Кызыл хоорай, чурттап турар адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «Тываның күрүнениң университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2019 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «Авырга» спорт школазы, ГТО талазы-биле инструктор-методист, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Салчак Орлан Владиславович, төрүттүнген чылы — 1997 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «Ижевскиниң М.Т. Калашников аттыг күрүнениң техниктиг университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2022 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «ТЭК-4 башкарыкчы компания» Тыва Республиканың Күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгези, техниктиг бүдүрүлгө албанның кол инженери, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№9 девискээр бөлүү

(Чөөн-Хемчиктин чаңгыс мандаттыг №9 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Куулар Азиада Сергеевна, төрүттүнген чылы — 1978 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Чадаана хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Чөөн-Хемчик кожуун, Баян-Тала суур, профессионал эртем-билии — Кызылдың А.Б. Чыргал-оол аттыг уран чүүл колледжи, 2011 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «Чөөн-Хемчиктин көдзү салбырларлыг төпчүткен библиотека системазы» муниципалдыг бюджеттиг албан чери, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Сувакбут Олча Октябринович, төрүттүнген чылы — 1992, төрүттүнген чери — Тыва Республика, Кызыл хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «Тываның күрүнениң университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2015 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — түр үеде ажилдап турар, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№10 девискээр бөлүү

(Сүт-Хөлдүн чаңгыс мандаттыг №10 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Кан-оол Айланмаа Хереловна, төрүттүнген чылы — 1971 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Барыын-Хемчик районунуң Аксы-Барлык суур, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Барыын-Хемчик кожуун, Аксы-Барлык суур, профессионал эртем-билии — Красноярск крайның культура училищези, 1990 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — түр үеде ажилдап турар, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Монгуш Долаана Бапал-ооловна, төрүттүнген чылы — 1976 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР, Кызыл хоорай, чурттап турар адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «Сибирьниң күрүнениң албанының академиясы» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери, 2009 ч., кол ажилдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызының төпчүткен бухгалтериясы, директорунуң оралакчызы — Тыва Республиканың Кадык камгалал яамызының ажил-чорудулгазының күүселдезиниң талазы-биле кол бухгалтери, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№11 девискээр бөлүү

(Улуг-Хемниң чаңгыс мандаттыг №11 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Таский Сай-Даш Шолбанович, төрүттүнген чылы — 2000 чыл, төрүттүнген чери — Россия, Тыва Республика, Шагаан-Арыг хоорай, чурттап турар чериниң адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «Тываның күрүнениң университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери,

(Уланчызы 10-гу арында)

(Эгези. Төнчүзү 9-ку арында).

2023ч., кол ажылдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — Шагаан-Арыгның 2 дугаар школазы, англи дыл башкызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Доолай Нагзат Александрович, төрүттүнген чылы — 2000 чыл, төрүттүнген чери — Россия, Тыва Республика, Шагаан-Арыг хоорай, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Улуг-Хем кожуун, Торгалыг суур, профессионал эртем-билии — Олимпийжи курлавырлар училищези (техникум), 2020 ч., кол ажылдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — Шагаан-Арыгның 1 дугаар школазы, күш-культура башкызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№12 девискээр бөлүү

(Кызылдың чаңгыс мандаттыг №12 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Хэртэк Анарат Василиевич, төрүттүнген чылы — 1992 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республика, Кызыл хоорай, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «Тываның күрүне университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2017 ч., кол ажылдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — Кызыл кожуун чагыргазы, чер болгаш эт-хөреңгү харылзааларының килдизининг даргазы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Монгуш Алдын-Сай Викторовна, төрүттүнген чылы — 1995 чыл, Тыва Республика, Ак-Довурак хоорай, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «К.А. Тимирязев аттыг Россияның күрүнениң аграрлыг университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2018 ч., кол ажылдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «Тыва Республиканың МФЦ» күрүнениң автономнуг албан чери, күрүнениң болгаш муниципалдыг хандырылга оптимизастаар килдизининг даргазы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№13 девискээр бөлүү

(Таңдының чаңгыс мандаттыг №13 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Сюрюн Айдаана Фидельевна, төрүттүнген чылы — 1987, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Мөңгүн-Тайга районунун Мугур-Аксы суур, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «Россияның шүүгү академиязы» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң өөредилге албан чери, 2010 ч., кол ажылдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «Тыва Республиканың МФЦ» күрүнениң автономнуг албан чери, ачы-дуза ажыглаарының үделге секторунун кол специализи, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Саян Сылдыс Евгеньевич, төрүттүнген чылы — 1997, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Таңды районунун Бай-Хаак суур, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Таңды кожуун, Бай-Хаак суур, кол ажылдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — Тыва Республиканың Таңды кожуунунун администрациязы, система администратору, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№14 девискээр бөлүү

(Би-Хемниң чаңгыс мандаттыг №14 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Бюрбю Шончалай Ивановна, төрүттүнген чылы — 1981 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Туран хоорай, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Би-Хем кожуун, Туран хоорай, Би-Хем кожуунунун культура болгаш туризм эргелели, албан черининг аштакчызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Оюн Чечек Савельевна, төрүттүнген чылы — 1981 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Таңды районунун Шуй суур, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Таңды кожуун, Бай-Хаак суур, профессионал эртем-билии — Менеджмент, экономика болгаш инновация институту, 2017 ч., кол ажылдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — Таңды кожуунунун администрациязы, спорт талазы-биле кол специалист, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№15 девискээр бөлүү

(Каа-Хемниң чаңгыс мандаттыг №15 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Ондар Кудер Омакович, төрүттүнген чылы — 1991 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Сүт-Хөл кожуунунун Ишкин суур, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «Сибирьниң федералдыг университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң автономнуг өөредилге албан чери, 2013ч., кол ажылдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — «ТЭК-4 башкарыкчы компания» Тыва Республиканың Күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгези, техниктиг бүдүрүлге албанының даргазының оралакчызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Саая Ай-Херел Орланович, төрүттүнген чылы — 1990 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Барыын-Хемчик районунун Эрги-Барлык суур, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Би-Хем кожуун, Туран хоорай, профессионал эртем-билии — Тываның көдээ ажил-агый техникуму, 2013 ч., кол ажылдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — Би-Хем кожуунунун администрациязы, информациялыг политика талазы-биле бай-ниити болгаш массалыг информация чепсектери-биле ажилдаар талазы-биле информастыг политика килдизининг кол специализининг хүлээлгезин күүседип турар, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

№16 девискээр бөлүү

(Эрзинниң чаңгыс мандаттыг №16 соңгулда округунга дүгжүп турар)

Ооржак Леонид Тимурович, төрүттүнген чылы — 1988 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Сүт-Хөл районунун Суг-Аксы суур, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Чөөн-Хемчик кожуун, Чадаана хоорай, профессионал эртем-билии — «Тываның күрүне университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2016 ч., Ак-Довурактың педагогика училищези, 2007 ч., кол ажылдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — Чадаананың В.Ч. Байлак аттыг 4 дугаар ортумак школа, күш-культура башкызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Давакай Шолбан Аржаевич, төрүттүнген чылы — 1992 чыл, төрүттүнген чери — Россия, Тыва Республика, Кызыл хоорай, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, Сукпак суур, профессионал эртем-билии — «Иркутскунун күрүне университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2018 ч., кол ажылдап турар азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ — Кызыл кожуунунун администрациязы, административтиг комиссияның консультантызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышынындан чаңгыс мандаттыг округтар талазы-биле Тыва Республиканың дөрткү чыыштын Дээди Хуралының (парламентизининг) депутадынга кордакчыларның республика даңзызын шынзыдып бүзүредирининг дугайында

көргөш, «Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизининг) депутаттарының соңгулдазының дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунун 34, 35 чүүлдеринге дүүштүр Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының доктаатканы болза:

«Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизининг) депутаттарын соңгуурунун дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунга дүүштүр «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбыры 16 кордакчылыг республика даңзызын депшидерининг дугайында Төп чөвүлелдин 2024 чылдың июль 1-де протоколун бараалгаткан.

Үстүнде айтыттыг чүүлдерге даянып алгаш, «Тыва Республиканың Дээди Хуралының (парламентизининг) депутаттарын соңгуурунун дугайында» Тыва Республиканың Хоойлузунун 34, 35 чүүлдерин удуртулга болдурга, Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының доктаадыры болза:

1. «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышынындан Тыва Республиканың дөрткү чыыштын Дээди Хуралының (парламентизининг) депутадынга кордакчылар кылдыр депшиттирген кордакчылар даңзызын чаңгыс мандаттыг соңгулда округтарның талазы-биле 16 кордакчылыг кылдыр

шынзыдар (даңзыны кошкан).

2. Тыва Республиканың дөрткү чыыштын Дээди Хуралының (парламентизининг) депутадынга кордакчыларның республика даңзызын кирген кордакчыларның даңзызын шынзыткан хоолгазын «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбырының төлээзинге тыпсыр.

3. «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышынының депшиткени Тыва Республиканың дөрткү чыыштын Дээди Хуралының (парламентизининг) депутадынга кордакчыларның бүзүредип шынзыткан республика даңзызын чаңгыс аай республика округунун талазы-биле девискээр округтарынче чорудар.

4. Бо доктаалды «Шын» болгаш «Тувинская правда» республика солуннарынга, Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязының «Интернет» информас-телехарылзаа четкизинде сайтызынга парлаар.

Тыва Республиканың
Соңгулда комиссиязының даргазы
Л.С. АНДАЛАЕВА,
Тыва Республиканың
Соңгулда комиссиязының секретары
Ш.Х. ООРЖАК.

Республика даңзызын
Тыва Республиканың Соңгулда комиссиязы
2024 чылдың июль 20-де бадылаан
(№97/485-8 доктаал)
Хоолгазы шынзыттыг

«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышынындан Тыва Республиканың дөрткү чыыштын Дээди Хуралының (парламентизининг) депутадынга кордакчыларның ДАҢЗЫЗЫ.

Правобережный чаңгыс мандаттыг № 1 соңгулда округу

Саая Аржаан Сергеевич, төрүттүнген чылы — 1997 чыл, төрүттүнген чери — Кызыл хоорай, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — Сибирьниң хереглекчилер кооперациязының университети, 2019 чыл, ажылдап азы албан хаап турар чери, ээлеп турары албан-дужаалы/кылып турары ажил-херээ — түр үеде ажил чок, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Барыын чаңгыс мандаттыг № 2 соңгулда округу

Ламажык Чайнаш Александровна, төрүттүнген чылы — 1995 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Бай-Тайга кожуунунун Тээли суур, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «Москваның энергетика институту» күрүнениң федералдыг бюджет өөредилге черининг Национал шинчилел университети, 2019 чыл, ажылдап азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/кылып турар ажил-херээ — «ТЭК-4 башкарылга компаниязы» күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгезинде, бүдүрүлге-техниктиг албанының начальнигининг оралакчызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Төп чаңгыс мандаттыг № 3 соңгулда округу

Айызан Артем Адар-оолович, төрүттүнген чылы — 1994 чыл, төрүттүнген чери — Улан-Удэ хоорай, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — «Москваның энергетика институту» күрүнениң федералдыг бюджет өөредилге черининг Национал шинчилел университети, 2018 чыл, ажылдап азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/кылып турар ажил-херээ — Тыва Республиканың «ТЭК-4 башкарылга компаниязы» күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгезинде бүдүрүлге-техниктиг албанының начальниги, кол инженерининг оралакчызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Магистральный чаңгыс мандаттыг № 4 соңгулда округу

Күжүгет Маадыр Радионович, төрүттүнген чылы — 1990 чыл, төрүттүнген чери — Тыва АССР-ниң Ак-Довурак хоорай, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — Тываның күрүне университети, 2022 чыл, ажылдап азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/кылып турар ажил-херээ — немелде өөредилгениң Ак-Довурак хоорайның спортчу школазы, тренер башкы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Первомайский чаңгыс мандаттыг № 5 соңгулда округу

Сарыглар Кежик Ачын-оолович, төрүттүнген чылы — 1995 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Сүт-Хөл кожуунунун Бора-Тайга суур, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Сүт-Хөл кожуунунун Суг-Аксы сумузу, ажылдап азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/кылып турар ажил-херээ — түр ажил чок, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Чөөн чаңгыс мандаттыг № 6 соңгулда округу

Хаплак Белек Борисович, төрүттүнген чылы — 1993 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Сүт-Хөл кожуунунун Кызыл-Тайга суур, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии — Красноярскда күрүнениң аграр университети, 2022 чыл, ажылдап азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/кылып турар ажил-херээ — Тыва Республиканың «ТЭК-4 башкарылга компаниязы» күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгезинде бүдүрүлге-техниктиг албанының начальнигининг оралакчызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Бай-Тайганың чаңгыс мандаттыг № 7 соңгулда округу

7. Конзай Аржаан Нарын-оолович, төрүттүнген чылы — 1993 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Бай-Тайга кожуунунун Тээли суур, чурттап турар черининг адреси — Тыва Республика, Бай-Тайга кожуунунун Хемчик сумузу, профессионал эртем-билии — Тываның күрүне университети, 2016 чыл, Красноярскда күрүнениң аграр университети, 2022 чыл, ажылдап азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/кылып турар ажил-херээ — Тыва Республиканың Бай-Тайга кожунунун чагырга чери, Чаңгыс аай дежурный-диспетчер албанының шалыпкын дежурныйы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Барыын-Хемчиктин чаңгыс мандаттыг № 8 соңгулда округу

Дондуп Адис Анатольевич, төрүттүнген чылы — 1988 чыл, төрүттүнген чери — Тыва Республиканың Эрзин кожуунунун Нарын суурга төрүттүнген, чурттап турар черининг адреси — Тыва

(Уланчызы 11-ги арында)

2024 чылдың июнь 20

97/485-8

«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның Тывада регионалдыг салбырының соңгулда каттыжышынындан Тыва Республиканың

дөрткү чыыштын Дээди Хуралының (парламентизининг) депутадынга кордакчыларның республика даңзызын шынзыдып бүзүредир-биле кириген документилерни сайгарып

АЛДЫН, МӨНГҮН САДЫП АЛЫР МЕН.
ЮВЕЛИРЛИГ КЫЛЫГЛАРНЫ
ДҮРГЕНИ-БИЛЕ СЕПТЕП КЫЛЫП ТУРАР.
МӨНГҮН ЮВЕЛИРЛИГ КЫЛЫГЛАРЖЕ
35% ЧИИГЕЛДЕЛИГ.
ЮВЕЛИРЛИГ САЛОН
"ЗОЛОТАЯ ЦЕПЬ"

АДРЕЗИ:
КОЧЕТОВ КУДУМЧУЗУ, 49
2 ДУГААР КАҢТ.
8-923-338-9188

Утерянное свидетельство
об обучении на категорию
«В» серии № 171302377 от
29.10.2018 года, выданное
ПОУ Кызылская ОТШ РО
(Досааф) России по РТ
на имя Саая Алаша Май-
ооловича, считать недейст-
вительным.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Юрточный кемпинг база отдыха «Алмаз»
приглашает жителей и гостей нашей Республики
провести незабываемый отдых на таежном воздухе
живописном месте станции Тайга!

Отдых на природе – один из самых популярных
видов активного досуга в современном мире.
Люди часто стремятся выбраться из городской суеты
и провести время в тишине и спокойствии,
наслаждаясь красотами природы.

Здесь созданы все благоприятные условия для отдыхающих:
5 комфортабельных, современных юрт со всеми удобствами:
теплый пол, душ, туалет, холодильник, плитка, микроволновка.
просторная беседка и шашлычная зона для отдыха.
можете отдельно заказать караоке.
рядом сделана прекрасная экологическая тропа на
более 1 км. для прогулки по лесу.

По всем вопросам обращаться по телефону 8-901-019-00-77.
Юрточный кемпинг «Алмаз» для тех, кто не только любит
природу, но и комфорт.

ООО «Алмаз»
ИНН 1700003746 ОГРН 1221700000917
ID: 2Vtzqwr21Wf

РЕКЛАМА 12+ на платной основе

Туркомплекс Ургайлыг (Арголик) открыл свои двери для летнего сезона с 1 июля 2024 года.

Туркомплекс Арголик находится на территории
источника Ургайлыг (Арголик) у подножия тайги
Тандинского района Республики Тыва в окружении
неповторимой живописной природы.

Аржаан «Ургайлыг» (Арголик) является одним из популярных мест отды-
ха среди местного населения. Аржаан находится в одном из красивейших
мест Тандинского кожууна, в 7 км от с. Бай-Хаак, в 74 км, от г. Кызыла.

Источник "Ургайлыг" находится на высоте около 1000 м. над уровнем
моря. Вода источника относится к питьевым водам приоритетного качества.

У нас вы найдете все, что нужно для незабываемого отдыха: от идеаль-
но спланированных маршрутов по Тайге до комфортного размещения и
захватывающих экскурсий. Мы постарались создать для вас идеальное
сочетание с отдыхом и свойствами источника – аржаана, где каждая деталь
продумана до мелочей.

В туристском комплексе «Ургайлыг» (Арголик) есть все необходимое для
того, чтобы Вы почувствовали себя уютно. В домиках и юртах всегда под-
держивается идеальная чистота и порядок.

На территории туристического комплекса также имеются:

- ☑ гостевые домики;
- ☑ юрты в традиционном стиле;
- ☑ столовая с пятиразовым питанием;
- ☑ баня;
- ☑ волейбольная и спортивная площадки.

Прайс-лист на проживание и услуги:

с 01.07.2024г. по 30.08.2024 г.

В сутки 1 койко-место с пятиразовым питанием – 1750 рублей с человека
в стоимость проживания входит оплата за постельное белье

Баня:

- ☑ 1 500 рублей/час (заказ минимум на 2 часа) – летом;
- ☑ 2500 рублей/час (заказ минимум на 2 часа) – зимой.

Заезд ежедневно в 12:00. Выезд в 10:00.

с 01.09.2024 по 30.06.2024 г.

В сутки 1 койко-место – 1000 рублей. В стоимость входит постельное
белье и выдача газовой плиты (газовые баллоны брать с собой). Предостав-
ляем посуду. Без ночевки 1 койко-место – 500 рублей.

Заказ путёвок и бронь по номеру: 8 (39422) 6-02-88, 8-952-752-2991
или в республиканском центре «Поддержка» по адресу:
г. Кызыл, ул. Калинина, 1 б, 114 каб.

РЕКЛАМА 16+ ИНН 1701059396 ОГРН 1171700000042 АНО «Кузел»

(Эгези. Төнчүзү 10-гу арында)

Республиканың Эрзин кожуунунуң Нарын сууру, профессионал эртем-билии – Томскыда бизнес-
тин институту, 2012 чыл, ажылдап азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/
кылып турар ажил-херээ – Тыва Республиканың «ТЭК-4 башкарылга компаниязы» күрүнениң
унитарлыг бүдүрүлгезинде анализ болгаш өртектер албанының начальнигиниң оралакчызы,
«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Чөөн-Хемчиктин чаңгыс мандаттыг № 9 соңгулда округу

9. Салчак Орлан Владиславович, төрүттүнген чылы – 1997 чыл, төрүттүнген чери – Тыва
Республика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии – «Ижевскиниң М.Т. Калашников
аттыг күрүнениң техниктиг университети» дээди профессионал өөредилгениң федералдыг
күрүнениң бюджет хандырылгалыг өөредилге чери, 2022 ч., ажылдап турар азы албан хаап
турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/ажыл-херээ – «ТЭК-4 башкарыкчы компания» Тыва
Республиканың Күрүнениң унитарлыг бүдүрүлгези, техниктиг бүдүрүлгө албанның кол инженери,
«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Сүт-Хөлдүн чаңгыс мандаттыг № 10 соңгулда округу

Сувакбут Олча Октябринович, төрүттүнген чылы – 1992 чыл, төрүттүнген чери – Тыва
Республиканың Кызыл хоорайга төрүттүнген, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика,
Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии – Тываның күрүне университети, 2015 чыл, ажылдап
азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/кылып турар ажил-херээ – түр ажил
чок, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Улуг-Хемниң чаңгыс мандаттыг № 11 соңгулда округу

Монгуш Алдын-Сай Викторвна, төрүттүнген чылы – 1995 чыл, төрүттүнген чери – Тыва
Республиканың Ак-Довурак хоорайга төрүттүнген, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Ре-
спублика, Кызыл хоорай, профессионал эртем-билии – Москвада К.А. Тимирязев аттыг көдээ
ажыл-агый академиязы, 2018 чыл, ажылдап азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-ду-
жаалы/кылып турар ажил-херээ – Тыва Республиканың хөй хүлээлгелерлиг төвү, күрүнениң
болгаш муниципалдыг ачы-дузаның таарыштырылгасын чорудар килдистиң начальниги, «ЧАА
КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Кызыл кожуунунуң чаңгыс мандаттыг № 12 соңгулда округу

Давакай Шолбан Аржаевич, төрүттүнген чылы – 1992 чыл, төрүттүнген чери – Тыва Ре-
спубликаның Кызыл хоорай, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл кожууну,
Сукпак сумузу, профессионал эртем-билии – Иркутскиниң күрүне университети, 2018 чыл,
ажылдап азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/кылып турар ажил-херээ –
Тыва Республиканың Кызыл кожуунунуң чагырга чери, административтиг комиссияның кон-
сультантызы, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Тандының чаңгыс мандаттыг № 13 соңгулда округу

13. Оюн Чечек Савельевна, төрүттүнген чылы – 1981 чыл, төрүттүнген чери – Тыва Ре-
спубликаның Бай-Тайга кожуунунуң Шуй суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика,
Танды кожууну, Бай-Хаак суур профессионал эртем-билии – Менеджментиниң, экономиканың
болгаш инновацияларның институту, 2017 чыл, ажылдап азы албан хаап турар чери, ээлеп
турар албан-дужаалы/кылып турар ажил-херээ – Танды кожуунунуң чагырга чериниң спорт
талазы-биле кол специализи, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

Бии-Хемниң чаңгыс мандаттыг № 14 соңгулда округу

Саая Ай-Херел Орланович, төрүттүнген чылы – 1990 чыл, төрүттүнген чери – Тыва
АССР-ниң Барыын-Хемчик районунуң Эрги-Барлык суур, чурттап турар чериниң адреси – Тыва
Республика, Бии-Хем кожууну, Туран хоорай, профессионал эртем-билии – Тываның көдээ
ажыл-агый техникуму, 2013 чыл, ажылдап азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-ду-
жаалы/кылып турар ажил-херээ – Бии-Хем кожуунунуң чагырга чериниң хөй-ниити-биле харыл-
заа тудар тудар килдистиң кол специализиниң хүлээлгезин күүседип турар, «ЧАА КИЖИЛЕР»
политиктиг партияның кежигүнү.

Каа-Хемниң чаңгыс мандаттыг № 15 соңгулда округу

Конгар Николай Алдын-оолович, төрүттүнген чылы – 1991 чыл, төрүттүнген чери – Кы-
зыл хоорай, чурттап турар чериниң адреси – Тыва Республика, Кызыл хоорай, профессионал
эртем-билии – Куш-культураның болгаш спорттуң Сибирьде күрүне университети, 2014 чыл,
ажылдап азы албан хаап турар чери, ээлеп турар албан-дужаалы/кылып турар ажил-херээ –
«ДЕНТАЛ ЭСТЕТИКА» КХН-ниң оралакчы директору, «ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның
кежигүнү.

Эрзинниң чаңгыс мандаттыг № 16 соңгулда округу

Мижит Шолбан Константинович, төрүттүнген чылы – 1991 чыл, төрүттүнген чери – Тыва
АССР-ниң Кызыл кожуунунуң Шамбалыг суурга төрүттүнген, чурттап турар чериниң адреси –
Тыва Республика, Эрзин кожуун, Эрзин суур, профессионал эртем-билии – Эрзин кожуунунуң
чагырга чери, Хамааты камгалал болгаш Онза байдалдар талазы-биле килдистиң начальниги,
«ЧАА КИЖИЛЕР» политиктиг партияның кежигүнү.

«Мобилдиг соңгукчу» (чурттап турар черинге соңгулда)

Соңгулдалар үезинде түр үеде чурттап
турар черинге соңгуур ужурга таварышкан
хамаатылар 2024 чылдың июль 24-тен
эгелээш, сентябрь 4-ке чедир билди-
ришкини кирип болур.

«Мобилдиг соңгукчу» технологияның
ачызында чүгле бүрүткеткен черинге эвес,
а республика девискээринге түр үеде
чурттап турган черинге соңгуур аргалыг.

2024 чылдың июль 24-тен сентябрь
4-ке чедир үеде билдиришкинни тус
черниң соңгулда комиссиязынга, «Мээң
документилерим» хөй ажил-чорудул-
галыг төпке азы Госуслуги порталы
таварыштыр кирип болур. Август 28-тен
сентябрь 4-ке чедир үеде участоктуң соң-
гулда комиссиязынга кирир.

ТР-ниң Дээди Хуралдың (парламенти-
зиниң) дөрткү чыыжының депутаттарынче
кандидаттарының соңгулдазынга киржи-
ри-биле түр үеде чурттап турар черинге
соңгуур дугайында билдиришкинни
дараазында график-биле кирир.

ТР-ниң девискээриниң соңгулда ко-
миссиязы 2024 чылдың июль 24-тен
сентябрь 4-ке чедир билдиришкинни
хүлээр. Ажил хүнүнде 15.00 шактан 19.00
шакка чедир, а дыштаныр хүннерде 10.00
шактан 14.00 шакка чедир билдириш-
киннерни хүлээр.

ТР-ниң соңгулда участоктары 2024
чылдың август 28-тен сентябрь 4-ке
чедир ажил хүннеринде 15.00 шактан 19.00
шакка чедир билдиришкиннерни хүлээр.

НААДЫМ СООНДА БОДАЛДАР

Чоргаарланып
чоруур мен

Россияның бокска спорт мастери, профессионал боксёр, «Чаңгыс демниг Россия» партиясының кежигүнү Начын Чамбалдоо Наадым дугайында бодалдары-биле үлешкен.

— Тыва чоннуң чараш, ыдыктыг байырлалы Наадымны шаг-төөгүден бээр байырлап келген болгай бис.

Мээң бодалым-биле, эрткен чылдан тура Наадым байырлалын демдегледип турары-выс хөлчок каас, чараш болуп турар. Байырлыг ажыдышкын болгаш сөөлгү хүнүнде хаар езулалды база эрттирип турарын онзазынар-дыр мен. Хемчег бүрүзүн аңгы-аңгы шакта организаастап турары кайгамчык-тыр. Ол болза келген аалчыларга эптиг байдалды тургузуп турар. Аалчы киж

хемчег бүрүзүнче четтигип, доозазын көрүп шыдаптар.

Июль 18-те Наадымның ажыдышкынын улуг делегей чергелиг Олимпийжи оюннарның чыскаалы дег, ол хире бедик көдүрлүүшкүнүг, деңнелдиг болду. Олимпийжи оюннарның ажыдышкынын дан чаңгыс ылгалып турар чүүлү болза, тыва национал шинчи киригени.

«Чалама» аалчылар бажыңыга өске региондан келген аалчыларга таваржы бергеш, чугаалажырымга, Томск хоорайдан албан-биле Наадым байырлалын көөр дээш, 15 киж келген болду. Оозун бодаарга, өске чоннарга бистиң байырлыгыс дыка онза болуп турар хире. Ол аалчылар эрткен чылын Дус-Хөлге дыштанып турган үезинде, Наадымны душ

бооп көргеннер. Ынчангаш бо чылын албан-биле ажы-төлүн, уйнуктарын доозазын эдертип алгаш келген болду.

Наадым байырлалының байырлыг ажыдышкынында эскереримге, ажы-төлүн эдерткен аныяктар дыка хей болду. Ол дээрже тыва аныяктарның патриотчу чоруун илередип турары-дыр. Наадым, Шагаа дээн ышкаш национал байырлалдары-выста тыва аныяктары-выстың үспейн кээп турары дээрже-ле, оларның төрзөн чуртунга ынакшылын илередип турары деп бодаар мен. Аныяктар ажы-төлүн, дуңмаларын эдертип алгаш, байырлап кээр. Ол чаштар миннип кээрже-ле, Наадым деп национал байырлалды демдегледип турар боор. Бодумнуң амыдыралымдан үлегерни чугаалаптайн.

Школага өөрөнмейн турумда-ла, ачам мени эдертип алгаш, Тос-Булакка чүгүрүк малдар чарыжын болгаш хүрешти көргүзөр чораан. Суурдан келгеш, Тос-Булакка баргаш, албан манчылаар, шашлыктаар чаңчылдыг бис. Ынчангаш меңээ шашлык, манчы, Тос-Булак, хүреш, аът чарыжы дээрже Наадым байырлалы-дыр деп угаан-медерелимде сиңнигип калган. Тыва киж бүрүзү Наадымны национал байырлалы-выс деп байырлап, ажы-төлүгө ол билишкинни дамчыдар ужурлуг. Тыва киж болганымга чоргаарланып чоруур мен. Ажы-төлдү Наадымның утказын билир кылдыр өөөредири, ону байырлаарыңа чаңчыктары база патриотчу кижизидилге болур-дур ийин.

/ Айдың ОНДАР чугаалашкан.
Чурукту интернет четки-
зинден хоолгалаан.

Хей-аътты көдүрер

Национал архивтиң директору Белекмаа Мүнге Наадымга хамаарыштыр бодунуң бодалдарын илереткен. «Бо чылгы Наадым байырлалын эрттирип турарын аажок онзалап көрдүм. Ажыдышкын үезинде шупту кожууннарны чыыпкаш, бичи делегей кылдыр көргүзүпкенинге кончуг таарзындым. Чонну хаара тудуп, байырлалды эрттирип тургаш, ада-өгбелерден дамчып келген чаңчылдары-высты оттуруп, кыйгырып турары чугула чүүл-дүр. Көшкүн чон болганы-выста, кайы-даа үеде Наадым байырлалын эрттирип турган бис» — деп, ол чугаалаан.

чок кезээ-дир. Дайылдажырыңа-даа, аңнаарыңа-даа ол кончуг ажыктыг. Ол эр кижиниң хей-аъттын, сүлдезин бедидип чоруур. Ынчангаш бо оюнну уламчылаары чугула».

Амгы үеде аныяк өг-бүлелер, ылаңгыя эр кижилеривис боттарының кадыын камнап, күш-культура-биле өңүктөжип, өгбелеривистиң ойнап чораан оюннарын уламчылап чоруурун көөрге, канчаар-даа аажок өөрүнчүг дээрзин Белекмаа Мүнге чугаалаан: «Киж боду кадык-ла болза, ооң ада-иези, чоок кижилери, ажы-төлү, төрөл-дөргүлү аас-кежиктиг болур. Ынчангаш ада-өгбелеривистиң 3 оюнун утпайн ойнап чоруурунче кыйгырдым».

Ол чүгүле эр кижиге эвес, а херээжен кижиге база кончуг чугула. Херээжен киж салгалын уламчылаарда, каң кадык, быжыг туруштуг, көрүштүг, күштүг киж шилип алыр. Амгы аныяк-өскенниң хүреш, аът чарыжы, ча ада-өгбелеривис сонуургалының бары өөрүнчүг дээрзин ол демдеглээн.

/ Чыжыргана СААЯ.

Шаандан тура мал-маган, чер ажылы тыва чоннуң ханында шагдала сиңикен дээрзин Белекмаа Мүнге демдеглээн. Ону уламчылап, өзүп олурар салгалдарга дамчыдып берип турарыңа ол аажок өөрүп турар. Байырлалдың кол утказы чыл дургузунда малчын кижиниң кылып келген ажылын түңнөп турары ол. Бо улуг байырлалга малчыннар-даа, ажыл-ишчи чон-даа бүдүн чыл дургузунда белеткенип келир. Ынчангаш ук байырлал тыва кижиниң тура-соруун, хей-аъттын көдүрүп турар.

Байырлалдың өзек кезээ тыва кижиниң 3 оюнунда дээрзин национал архивтиң директору демдеглээн. Оларның кайызын-даа өгбелеривис ойнап, мөөрейлежип чораан. Ча адар оюнну ол онзалап демдеглээн: «Ча адары дээрже-ле анаа-ла оюн кылдыр санаттынмайн турар. Эр кижиниң амыдыралында бир чайлаш

Спортчу оюннарны
эрттирип турары кончуг эки

Тыва Республиканың Медицина палатазының даргазы Анджела Канчыыр-оол: «Наадым байырлалы дендии онза эрти. Янзы-бүрү чүзүнүг мал-маган, кожуун бүрүзүнүң боттарыны-биле тускай кылдыр дерзэн өглери, оларның ээлериниң хүндүлээчели чыылган чонну магадаткан.

Наадымда база өске-даа байырлалдарда спорттуң ян-

зы-бүрү хевирлерин кирип турары база эки деп санаар мен.

Чүге дээрже амыдырал-чуртталгада кадык болуру чугула. Киж бүрүзүнүң сагыш-бодалыңа кадык амыдырал тударының дугайында бодал кезээде турары чугула».

/ Бистиң корр.

ШЫН

ТУРГУЗУКЧУЗУ:

"Тыва медиатрупп" ПБ
ТР-ниң КААКол редактор
С.Н. МОНГУШ.

Редакцияның болгаш
үндүрүкчүнүң адреси:
667000. Тыва Республика
Кызыл хоорай,
Красноармейская, 100,
каът 2, каб. 206

РЕДАКЦИЯНЫҢ
ТЕЛЕФОННАРЫ:

Редактор — 2-01-35.
Чарлал килдизи — 2-18-10
Солун чыскаакчылары:
А.К. Ооржак, А.Ч. Чамзырын —
2-17-94
Корректор: Ч.Н. Мачык,
А.А. Лагбы — 2-17-94
Харылзаа, информация техно-
логиялары болгаш массалыг
коммуникациялар адырыңа
хайгаарал талазы-биле федерал-
дыг албанның Енисей эргелели
«Шын» солунну 18.10.2022 чылда
бүрүткээн.
Бүрүткел дугаары —
ПИ № ТУ 24-01214

Солунну «Тываполиграф» КХН-ге
парлаан.
(Индекс: 667000. Тыва Республика,
Кызыл, Щетинкин болгаш Кравчен-
ко, 1).

Солунда парлаттыңан материал-
дарның авторларының бодал-
дары редакцияның туружу-биле
дүүшпейн барып болур. Айыт-
тыңан саннары болгаш өске-даа
фактылары, дыңнадылары дээш
авторлар боттары харыылаар.

Чагыдылга индекси:
хуу кижилерге — П6855,
организацияларга — П6860

Солун неделяда ийи катап үнөр
(среда, суббота).

Номерни парлалгаже дужааганы:
график езугаар — 21.00,
херек кырында — 18.00.
Солун келбейн барганда, 2-11-52
телефонче долгаар.

Солуннуң сайтызы:
shyn.ru

Электроннуг почтазы:
shyntuva@mail.ru
shyntuva@yandex.ru

Тираж
2645 кезек

2023 ЧЫЛДА «ШЫН»
СОЛУННУҢ ЧАГЫДЫЛГАЗЫ:
ПОЧТА ДАМЧЫШТЫР —
1440,96 рубль.

БИР ЭВЕС РЕДАКЦИЯДАН
ЧАГЫДАР БОЛЗА,
ЧАРТЫК ЧЫЛДА — 960 рубль.
Тел.: 8(39422)3-39-45, 2-18-10